

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DÍLA AUDIOVIZUÁLNÍ

MgA. Michaela Slunčíková

5.ročník

Vedoucí práce: JUDr. Pavel Tůma, Ph. D.

Praha 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura jsou v práci řádně citovány, a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne .....

.....

Michaela Slunčíková

Poděkování:

JUDr. Pavlovi Tůmovi, Ph.D.

Vaškovi Slunčíkovi

rodičům

A b s t r a k t

Práce se zabývá problematikou právní úpravy audiovizuálních děl v českém právním řádu. Práce tuto právní úpravu podrobně rozebírá s ohledem na audiovizuální praxi a pojednává též o některých praktických otázkách, které vznikají při výrobě a užití audiovizuálních děl.

V úvodu práce jsou vyjmenovány jednotlivé prameny právní úpravy audiovizuálních děl a jsou zde též uvedeny okruhy témat, kterými se práce zabývá.

První kapitola vymezuje pojem audiovizuálního díla a zabývá se též vývojem právního vymezení tohoto pojmu.

Druhá kapitola je věnována autorovi audiovizuálního díla, popisuje kdo byl v minulosti považován za autora audiovizuálního díla a kdo je za něj považován dle současné právní úpravy.

Třetí kapitola pak vymezuje další důležitý pojem právní úpravy audiovizuálních děl, a to dílo audiovizuálně užitá, a dále se věnuje autorům děl audiovizuálně užitých. Pojem díla audiovizuálně užitého není českým právním řádem definován a při jeho výkladu dochází k častým rozporům; práce se proto snaží nalézt řešení těchto výkladových rozporů.

Čtvrtá kapitola rozebírá problematiku doby trvání ochrany audiovizuálních děl s přihlédnutím k dřívější i současné právní úpravě.

Pátá kapitola je věnována právní úpravě autorsko-právní licenční smlouvy s ohledem na problematiku audiovizuálních děl. Zabývá se výlučnými právy osobnostními a majetkovými, podstatnými náležitostmi licenční smlouvy, a to zejména ujednáním o odměně za poskytnutou licenci, možnostmi omezení rozsahu poskytnuté licence, a dále pak rozdíly mezi licencí výhradní a nevýhradní a rozdíly mezi

postoupením licence a poskytnutím podlicence. Tato kapitola též zmiňuje ostatní zákonná ustanovení platná pro autorskoprávní licenční smlouvu.

Šestá kapitola rozebírá zvláštní úpravu autorského zákona platnou pro audiovizuální díla, a to vyvratitelné právní domněnky udělení licence k užití díla audiovizuálního a děl audiovizuálně užitých.

Sedmá kapitola se věnuje specifikům audiovizuálních děl či děl audiovizuálně užitých vytvořených na základě smlouvy o dílo a to z pohledu autorského zákona a obchodního zákoníku.

Osmá kapitola pak v první části teoreticky rozebírá možné právní důsledky neoprávněných zásahů do autorských práv k dílům audiovizuálním či audiovizuálně užitým, v další části pak tyto možné důsledky aplikuje na praktickém ilustračním příkladu. Poslední část této kapitoly je věnována problematice ochrany osobnosti s ohledem na audiovizuální tvorbu.

Závěr obsahuje stručné shrnutí celé práce.

Obsah

ÚVOD	1
1. DÍLO AUDIOVIZUÁLNÍ	3
2. AUTOR AUDIOVIZUÁLNÍHO DÍLA	6
3. DÍLO AUDIOVIZUÁLNĚ UŽITÉ A JEHO AUTOŘI	9
4. DOBA OCHRANY AUDIOVIZUÁLNÍCH DĚL	15
5. LICENČNÍ SMLOUVA	17
VÝLUČNÁ PRÁVA OSOBNOSTNÍ A MAJETKOVÁ	17
LICENČNÍ SMLOUVA – PODSTATNÉ NÁLEŽITOSTI	20
ROZSAH LICENCE	24
LICENCE VÝHRADNÍ A NEVÝHRADNÍ	29
POSTOUPENÍ LICENCE A POSKYTNUTÍ PODLICENCE	32
LICENČNÍ SMLOUVA – OSTATNÍ USTANOVENÍ	35
6. PRÁVNÍ DOMNĚNKA UDĚLENÍ LICENCE DLE AUTORSKÉHO ZÁKONA	39
7. DÍLO VYTVOŘENÉ NA OBJEDNÁVKU	45
8. DŮSLEDKY NEVYŘEŠENÝCH AUTORSKÝCH PRÁV A OCHRANA OSOBNOSTI	48
DŮSLEDKY NEVYŘEŠENÝCH AUTORSKÝCH PRÁV	48
DŮSLEDKY NEVYŘEŠENÝCH AUTORSKÝCH PRÁV – PRAKTICKÝ POHLED	52
OCHRANA OSOBNOSTI	55
ZÁVĚR	58
SEZNAM ZKRATEK	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	60

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou audiovizuální díla. Jedná se o téma značně rozsáhlé, které v sobě zahrnuje řadu oblastí, kterým by se práce mohla věnovat. Do oblasti audiovizuálních děl lze začlenit vedle rozboru základních pojmů též oblast licenční smluv, ochrany autorských práv, ochrany osobnosti, oblast práv výkonných umělců, výrobců zvukově obrazových záznamů a televizních vysílatelů, problematiku ochrany námětů, koncepcí a televizních formátů, oblast podpory výroby audiovizuálních děl, oblast veřejnoprávní úpravy audiovizuálních děl, problematiku koprodukčních vztahů a mnohé další oblasti.

Právní úprava audiovizuálních děl je obsažena v řadě právních předpisů a dalších pramenech práva. V rovině ústavněprávní se jedná především o Listinu základních práv a svobod, konkrétně článek 34, který stanoví, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem, ale též články 11, 26 a 36. Mezi mezinárodněprávní prameny dopadající na oblast audiovizuálních děl se zejména řadí Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1980 Sb.), Úmluva o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 365/1992 Sb.), Evropská úmluva o filmové koprodukci (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 26/2000 Sb.), a pro oblast výkonných umělců pak Římská úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 192/1964 Sb.). Z komunitárního práva lze mezi právní normy dopadající na oblast audiovizuálních děl zařadit především směrnici Rady 93/98/EHS ze dne 29.10.1993 o harmonizaci doby ochrany práva autorského a určitých práv s ním souvisejících, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10.3.2010 o audiovizuálních mediálních službách, a dále též směrnici rady 92/100/EHS ze dne 19.11.1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech souvisejících s právem autorským v oblasti duševního vlastnictví, směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22.5.2001 o harmonizaci určitých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti, či Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1718/2006/ES ze dne 15.11.2006 o provádění programu podpory evropského audiovizuálního odvětví. Z vnitrostátních zákonných právních norem

dopadajících na oblast audiovizuálních děl je třeba zmínit především autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů), dále pak zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů, zákon č. 241/1992 Sb., o Státním fondu České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie, zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů, a též zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Z důvodu rozsahu, který je od diplomové práce očekáván, není možné v práci zachytit veškerá výše uvedená témata. Diplomová práce se proto bude věnovat především rozboru obecných právních pojmů z oblasti audiovizuálních děl, přičemž se dotkne též souvisejícího výkladového problému ohledně pojmu děl audiovizuálně užitých a pokusí se navrhnout jeho řešení. V dalších částech se pak práce bude věnovat zákonné úpravě licenčních smluv k audiovizuálním dílům a speciální zákonné úpravě audiovizuálních děl obsažené v autorském zákoně. Práce se též zabývá režimem díla vytvořeného na objednávku, jelikož většina audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých vzniká na základě smluv o dílo. V závěru pak práce popisuje možné právní důsledky nevyřešení autorských a všeobecných osobnostních práv při výrobě audiovizuálních děl.

Cílem diplomové práce by měl být přehled soukromoprávní úpravy audiovizuálních děl tak, jak se s ní lze při výrobě audiovizuálních děl setkat. Jelikož jsem absolventkou katedry produkce Filmové a televizní fakulty Akademie múzických umění v Praze, snažila jsem se do práce vnést též praktický náhled na právní problematiku audiovizuálních děl a propojit tak v práci právní teorii a audiovizuální praxi.

Diplomová práce volně navazuje na moji diplomovou práci obhájenou dne 7.10.2009 na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze s názvem Právní aspekty developmentu – vývoj literární části.

1. Dílo audiovizuální

Audiovizuální díla podléhají v rámci autorského práva tradičně zvláštnímu právnímu režimu. Je to dáno mimoprávní povahou audiovizuálních děl jako děl investičně náročných a umělecky komplexních. Cílem tohoto zvláštního právního režimu je umožnění zjednodušené koncentrace užívacích oprávnění k rukám investora (výrobce) audiovizuálního díla a též ochrana osobnostních a majetkových zájmů autorů podílejících se různým způsobem na tvorbě audiovizuálních děl.¹

Legislativní úpravu audiovizuálních děl lze nalézt již v zákoně č. 218/1926 Sb., o původcovském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském), který v § 37 upravuje původcovské právo k dílům kinematografickým nebo zhotoveným podobným postupem, jakož i takovým dílům zhotoveným podle díla literárního nebo uměleckého. Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon) se audiovizuálním dílům věnuje v § 9 a §§ 46 a násl., přičemž tato díla nazývá díly filmovými (či podobně vytvořenými díly). Vymezení pojmu filmové dílo však autorský zákon z roku 1953 neobsahuje. Filmovými díly (nebo díly vytvořenými/vyjádřenými podobným způsobem) nazývá audiovizuální díla též zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), vymezení tohoto pojmu však též neobsahuje. Pojem díla audiovizuální zavedl až současný autorský zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále též jen: „autorský zákon“ nebo „AutZ“).

Definice audiovizuálního díla dle současného autorského zákona vychází z definice Úmluvy o mezinárodním zápisu audiovizuálních děl, již se Česká republika účastní od 27.2.1991, která v článku 2 stanoví, že audiovizuálním dílem se rozumí každé dílo, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, ať již doprovázených zvukem či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem.² Ustanovení § 62 odst. 1 AutZ definuje audiovizuální dílo jako dílo vytvořené uspořádáním děl audiovizuálně užitých, ať již zpracovaných, či nezpracovaných, které

¹ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 585 s.

² srov. Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C.H.Beck, 2007, s. 97

sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných zrakem, a jsou-li doprovázeny zvukem, vnímatelných i sluchem. Jedná se tedy o dílo vytvořené pouze uspořádáním děl audiovizuálně užitých – tedy děl autorských. Poněkud odlišnou definici obsahoval zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, ve znění platném do 31.12.2006. Tento zákon za audiovizuální dílo považoval dílo sestávající z řady zaznamenaných, spolu souvisejících obrazů, ať již doprovázených zvukem, či nikoli, vnímatelných i sluchem, pokud je určeno k veřejnému šíření pomocí technického zařízení. Toto nahlížení na audiovizuální díla je sice užší v tom smyslu, že za audiovizuální dílo pokládá pouze dílo, které je určeno k veřejnému šíření pomocí technického zařízení, na druhou stranu však pojem audiovizuálního díla též rozšiřuje. Audiovizuální dílo totiž podle výše uvedeného zákona nemusí být vytvořeno pouze uspořádáním děl audiovizuálně užitých – tedy děl autorských, nýbrž i jiných složek, které povahu autorského díla nemají. Z tohoto pohledu by se tato část definice dala považovat za přesnější, jelikož audiovizuální díla skutečně vznikají nejen uspořádáním děl autorských, ale též jiných děl, která definici autorského díla obsaženou v § 2 autorského zákona nespĺňují.³ Nicméně v současné době platném znění zákona č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl již definice audiovizuálního díla zahrnuta není a zákon pouze v poznámkách pod čarou odkazuje na úpravu audiovizuálních děl obsaženou v ustanovení § 62 AutZ.

Ačkoli ze samotného pojmu „audiovizuální dílo“ by se mohlo zdát, že audiovizuálním dílem bude pouze dílo složené z obrazů a zvuků a vnímatelné tedy zrakem i sluchem, z definice audiovizuálního díla obsažené v autorském zákoně vyplývá, že za audiovizuální dílo lze považovat též dílo, které sestává z řady zaznamenaných spolu souvisejících obrazů, vyvolávajících dojem pohybu, které nejsou doprovázeny zvukem a nejsou tedy vnímatelné sluchem, nýbrž pouze zrakem. Audiovizuálními díly podle autorského zákona jsou tedy i němé filmy.⁴

---

³ srov. Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 97

⁴ srov. tamtéž, str. 97

Audiovizuálním dílem není každé dílo vzniklé uspořádáním děl audiovizuálně užitých, byť by splňovalo definici uvedenou v § 62 AutZ. Audiovizuální dílo musí totiž zároveň splňovat pojmové znaky autorského díla podle § 2 AutZ.⁵ Uspořádání děl audiovizuálně užitých tedy musí být provedeno tvůrčím způsobem, musí se jednat o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora. Audiovizuálním dílem v právním slova smyslu tak nebude takové dílo, které vzniklo pouhým mechanickým, rutinním uspořádáním děl audiovizuálně užitých či jiných děl či složek, např. záznam průmyslových kamer, rutinní záznam např. svatebního obřadu, záznam divadelní hry, sportovního utkání, či jiného přímého přenosu nebo rutinní televizní reportáž. Audiovizuálním dílem v právním slova smyslu tedy není takový sled obrazů, u kterého se nejedná „o výsledek jedinečné tvůrčí činnosti, ale pouze záznamové techniky či pouhé řemeslné dovednosti postrádající jedinečnost“.⁶ Jelikož však autorský zákon neobsahuje žádné zvláštní výluky z dotčených ustanovení, je třeba vždy posuzovat každý takový jednotlivý případ s ohledem na jeho potenciální ochranu autorským právem.⁷ V praxi však hojně dochází k tomu, že výrobci děl, u kterých nelze snadno a jednoznačně vyloučit, že se jedná o audiovizuální dílo chráněné autorským zákonem, raději uzavírají s autory takových děl licenční smlouvy pro případ, že by se o autorské dílo jednalo.

---

⁵ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 587 s.

⁶ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 183

⁷ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 587 s.

2. Autor audiovizuálního díla

Autorský zákon v ustanovení § 63 stanoví, že autorem audiovizuálního díla je režisér. Tím nejsou dotčena práva autorů děl audiovizuálně užitých. Režisér byl za autora audiovizuálního díla považován již v zákoně č. 218/1926 Sb., o původcovském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském). V ustanovení § 9 tento zákon stanoví, že původcem díla jest, kdo je vytvořil, původcem zpracování ten, z jehož činnosti vzešel osobitý ráz zpracování (zpracovatel). Není-li jiné úmluvy, pokládá se za zpracovatele při zfilmování režisér. Jedná se tedy o vyvratitelnou zákonnou domněnku. Ustanovení § 37 tohoto zákona pak doplňuje, že práva původce (~ majetková autorská práva) má původce samostatného díla kinematografického nebo zhotoveného podobným postupem, jakož i takovýchto děl zhotovených podle díla literárního neb uměleckého, pokud dal uspořádáním anebo spojením vylíčených událostí dílu ráz osobitého díla samostatného. Zákon č. 115/1953 Sb., o právu autorském (autorský zákon), otázku autorství audiovizuálního díla nijak speciálně neupravoval. Stanovil pouze, že u filmového nebo podobně vytvořeného díla přísluší práva zahrnutá v právu autorském výrobcí, přičemž tím nejsou dotčena práva autorů literární předlohy, filmové povídky a literárního scénáře, ani práva autorů slovesné, hudební, výtvarné a fotografické složky filmového díla, zejména ani jejich práva na autorské odměny. Ve výčtu autorů podílejících se na vytváření audiovizuálního díla tak nebyl režisér vůbec zahrnut. Podobnou úpravu zahrnoval též zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon). Ten v ustanovení § 6 stanovil, že autoři jednotlivých složek filmového díla nebo díla vytvořeného podobným způsobem udílejí výrobcí svolení k užití díla smlouvou. Autorské právo k dílu takto vytvořenému jako celku vykonává výrobce. Zákon z roku 1965 tak otázku autorství audiovizuálních děl a jejich složek přenechal pouze tradičnímu autorskoprávnímu principu objektivní pravdivosti autorství. Až novelou autorského zákona č. 86/1996 Sb. se osoba režiséra opět vrátila do autorského zákona. Nové znění ustanovení § 6 stanovilo, že autoři jednotlivých složek filmového díla nebo díla vyjádřeného podobným způsobem a autor díla takto nově vytvořeného, kterým je zpravidla režisér, udílejí výrobcí svolení k užití díla smlouvou, přičemž autorské právo k dílu takto vytvořenému jako celku vykonává výrobce. Zákon tedy od roku 1996 konstatoval, že

autorem audiovizuálního díla je zpravidla režisér, o legální fikci či legální domněnku režisérova autorství se však nejednalo. Autorský zákon z roku 2000 (zák. č. 121/2000 Sb.) stanovil, že za autora audiovizuálního díla se považuje jeho režisér. Zákonem č. 216/2006 Sb. pak došlo k drobné novelizaci tohoto ustanovení v tom smyslu, že autorem audiovizuálního díla je jeho režisér. Toto znění je platné dodnes. Současné znění autorského zákona vychází ze Směrnice Rady Evropských společenství 93/98/EHS (v současnosti totožné znění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES), které stanoví, že hlavní režisér kinematografického nebo audiovizuálního díla se považuje za jeho autora nebo jednoho z autorů, přičemž členské státy mohou označit i jiné spoluautory. Současný autorský zákon tedy, dle názoru uvedeného v komentáři k autorskému zákonu autorů Telece a Tůmy, stanoví právní fikci autorství, podle které je výlučným autorem díla audiovizuálního jeho režisér.⁸ O právní fikci se jedná i dle názoru uvedeného v komentáři k autorskému zákonu autorů Kříže, Holcové, Kordače a Křest'ánové, kteří ke znění autorského zákona před jeho novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb. uvádějí, že „ač výraz „považuje“ užitý v odstavci 1 by mohl nasvědčovat tomu, že jde o nevyvratitelnou právní domněnku, (...), dospívají autoři komentáře v souladu se smyslem úpravy komunitárního práva, která pouze umožňuje stanovení fikce (...), k závěru, že i přes použitý výraz autorský zákon užívá výraz režisér pouze jako synonymum výrazu autor audiovizuálního díla, tedy jako konkrétní speciální označení osoby autora“.⁹ Naopak důvodová zpráva k autorskému zákonu považuje znění § 63 odst. 1 autorského zákona před jeho novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb. za nevyvratitelnou domněnku o autorství k dílu audiovizuálnímu jako celku.¹⁰

Dle současné právní úpravy je tedy autorem audiovizuálního díla jeho režisér. Jiné autory audiovizuálního díla autorský zákon v platném znění nepřipouští. To však nevyklučuje možnost spoluautorství audiovizuálního díla. Musí se však jednat o spoluautorství při režijní činnosti. V úvahu tak připadá spoluautorství dvou režisérů, kdy oba tyto režiséři budou společnou tvůrčí činností uspořádávat díla audiovizuálně

⁸ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 596 s.

⁹ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křest'ánová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 185

¹⁰ srov. Důvodová zpráva k Zákonu č. 121/2000 Sb. ze dne 15.11.1999. Dostupné např. z WWW: <www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>, str. 21

užitá, či například spoluautorství režiséra a scénáristy nebo režiséra animovaného filmu a animátora v případě, kdy scénárista, resp. animátor kromě činnosti pro něj příznačné, vykonává spolu s režisérem též činnost režijní.

Závěrem této kapitoly by bylo vhodné uvést, kdo vlastně je režisér a v čem spočívá režijní činnost. Dle doktora Tůmy se režisérem audiovizuálního díla zpravidla rozumí „fyzická osoba, pod jejímž tvůrčím dohledem probíhá proces tvorby audiovizuálního díla a která je rovněž zpravidla umělecky odpovědná za celkový výsledek audiovizuální (tj. uspořadatelsko-zpracovatelské) umělecké či vědecké tvorby. Přitom tak režisér činí za účelem uměleckého ztvárnění vlastní tvůrčí ideje a jeho vyjádření specifickými uměleckými prostředky.“¹¹ Dle pana Mgr. Jaromíra Kallisty, jednoho z nejzkušenějších filmových producentů, je režisér spolu s výkonným producentem nejdůležitější profesí, která řídí chod filmu; režisér totiž řídí a organizuje vytvoření filmu dle svého pojetí v rámci dohodnuté koncepce a která má odpovědnost za umělecký výsledek a spoluodpovědnost za finanční výsledek filmu.¹²

---

¹¹ Tůma, P. Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 72 s.

¹² srov. Kallista, J. Texty k úvodům do oboru produkce [online] Dostupné z WWW: <<http://www.famu.cz/pro-studenty/uvody-a-praktika/antologie-pro-1-rocniky-famu/>>

3. Dílo audiovizuálně užití a jeho autoři

Pojem „dílo audiovizuálně užití“ není bohužel v autorském zákoně ani jinde v českém právním řádu definované. Při výkladu tohoto pojmu dochází proto u odborníků ke značným odlišnostem a v některých případech i k přímým rozporům.

Dle názoru uvedeného v komentáři k autorskému zákonu autorů Kříže, Holcové, Kordače a Křest'ánové „je dílem audiovizuálně užitým (dříve tzv. složkou) jakékoli autorské dílo, které je zařazeno do díla audiovizuálního“.¹³ Dle názoru uvedeného v komentáři k autorskému zákonu autorů Telece a Tůmy „je pod pojmem dílo audiovizuálně užití nutno rozumět samostatná literární a jiná umělecká díla, popř. i díla vědecká, která byla užitá za účelem vytvoření dalšího samostatného díla, tj. díla audiovizuálního“.¹⁴ Komentář k autorskému zákonu autorů Chaloupkové a Holého se omezil pouze na konstatování, že „díly audiovizuálně užitými jsou složky audiovizuálního díla jako scénář, hudba, kamera, výtvarné ztvárnění scény apod., a to v původní podobě nebo zpracované (jinak změněné)“.¹⁵

Znakem děl audiovizuálně užitých, na kterém se snad všichni autoři výše uvedených komentářů k autorskému zákonu shodnou, je nutnost splnění pojmových znaků autorského díla dle § 2 AutZ. I dílo audiovizuálně užití musí být tedy jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Tato skutečnost pak odlišuje osoby podílející se na vzniku audiovizuálního díla na autory děl audiovizuálně užitých a na osoby, které ke vzniku audiovizuálního díla přispěly pouze činností nemající autorskopravní povahu. Zda se o autorskou činnost jedná či nikoli, je tedy vždy třeba posuzovat na konkrétním případě. I zde však platí zkušenosti z praxe obdobné dílům audiovizuálním, tedy že výrobci audiovizuálních děl raději uzavírají licenční smlouvy i s osobami, které autory děl audiovizuálně užitých nejsou, a to pouze „pro jistotu“.

---

¹³ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křest'ánová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 188

¹⁴ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 614 s.

¹⁵ Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 100

Otázka, u které naopak vznikají mezi autory výše uvedených komentářů značné rozpory, je zda je nutné, aby dílo audiovizuálně užitá bylo způsobilé samostatného užití. Spornou složkou audiovizuálního díla se tak především stává složka kameramanská a složka střihačská.

Autoři Telec a Tůma ve svém komentáři k autorskému zákonu uvádějí, že „výsledky tvůrčí činnosti kameramanské a střihačské, byť povahově umělecké a dle konkrétních okolností i jedinečné, (...) nelze považovat za díla audiovizuálně užitá, neboť objektivně není možné jejich užití mimo samotné audiovizuální dílo, a není je tedy možno považovat za samostatný předmět autorského práva“.¹⁶ Tento svůj závěr opírají o argument a contrario k ustanovení § 8 odst. 1 věta druhá AutZ, které stanoví, že na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití. Argumentem a contrario lze tedy dle Telece a Tůmy dospět k závěru, že pokud výsledky tvůrčí činnosti nejsou způsobilé samostatného užití, nemůže se jednat o dílo autorské, nýbrž pouze o dílo spoluautorské. Kameraman a střihač však nemohou být ani spoluautory, a to ani pokud by jejich tvůrčí umělecký přínos měl za důsledek vznik audiovizuálního díla a pro konečnou podobu tohoto díla by tento přínos byl zásadní a tvůrčím způsobem jedinečný či nepostradatelný, jelikož zákonná fikce autorství audiovizuálního díla uvedená v ustanovení § 63 AutZ má za důsledek vyloučení možnosti ostatních tvůrčích přispěvatelů do procesu audiovizuální tvorby stát se autory či spoluautory audiovizuálního díla (samozřejmě s výjimkou případného spoluautorství ve složce režijní – např. dva režiséři). Telec a Tůma tedy zastávají názor, že ač mohou být kameramani a střihači za určitých okolností považováni za autory/spoluautory audiovizuálního díla z hlediska faktického, dle současné právní úpravy autorská práva kameramanům a střihačům nevznikají.¹⁷

Ostatní autoři výše uvedených komentářů naopak tvůrčí výsledky činnosti střihačské a zejména kameramanské za díla audiovizuálně užitá považují. Chaloupková s Holým ve svém komentáři uvádějí složku kamery ve svém demonstrativním výčtu děl

---

¹⁶ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 599 s.

¹⁷ srov. tamtéž, 598-599 s.

audiovizuálně užitých. Kříž, Holcová, Kordač a Křest'ánová ve svém komentáři nepochybují o tom, že dílo kameramanské, naplňuje-li znaky autorského díla dle § 2 odst. 1 AutZ, je dílem audiovizuálně užitým. V souvislosti s dílem střihačským uvádějí, že „lze nesporně dospět k závěru, že i tato činnost je způsobilá být předmětem autorskoprávní ochrany, neboť se může jednat o osobitý jedinečný tvůrčí výkon (dílo) naplňující znaky § 2 odst. 1 autorského zákona“.¹⁸ Kameramana za autora díla audiovizuálně užitého nepřímo považuje i sám autorský zákon v § 104 odst. 1 písm. b), když ho řadí mezi autory, kterým přísluší 60% z odměn vybraných podle 25 odst. 3 písm. a) a c) jde-li o přístroj k zhotovení zvukově obrazových záznamů a z nenahraných nosičů takových záznamů. Střihače pak bude třeba, pokud jde o ustanovení § 104 autorského zákona, podřadit pod výraz „výtvarník audiovizuálního díla“.¹⁹

Výše uvedený názor profesora Telece a doktora Tůmy je zcela pochopitelný a při striktním výkladu zákona zřejmě i správný, dle mého názoru je však nepřijatelný. Složka kamery a stříhu, a často též zvuku, je pro výsledné audiovizuální dílo zcela zásadní a lze je téměř postavit na roveň složky literární a režijní. Tento můj názor lze podpořit i skutečností, že například na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze jsou jako samostatné učební obory kromě oboru scénáristiky, filmové režie a dokumentární režie, vyučovány též obor kamery, obor stříhu i obor zvuku, přičemž studenti těchto oborů každoročně obhajují své další studium při klauzurních zkouškách, kde je u filmů, na jejichž vytváření se podíleli, hodnocena vždy pouze jejich tvůrčí složka samostatně. Taktéž přístup praxe, kdy kamera, stříh i zvuk jsou samostatnými kategoriemi oceňovanými snad všemi významnými filmovými cenami, podporuje závěr o nutnosti chápání těchto složek jakožto autorských děl.²⁰

Řešením je dle mnohých odborníků pojetí tvůrčích výsledků kameramanské činnosti jako děl fotografických. Toto pojetí lze zdůvodnit tak, že výsledky kameramanské činnosti tvoří sled po sobě jdoucích statických obrázků – fotografií. Toto pojetí lze podpořit i skutečností, že anglický výraz pro film zní movie, či motion picture, tedy pohyblivé obrázky a též sama definice audiovizuálního díla obsažená v ustanovení § 62

---

¹⁸ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křest'ánová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 188

¹⁹ tamtéž, str. 189

²⁰ srov. tamtéž, str. 189

odst. 1 autorského zákona za audiovizuální díla považuje díla sestávající z řady (...) obrazů. V takovém pojetí je pak již možné tvůrčí výsledky kameramanské činnosti samostatně užít a nic tedy nebrání jejich zařazení mezi díla audiovizuálně užitá. V případě tvůrčích výsledků střihačské činnosti se jedná o umělecké uspořádání (sled) obrazů (kdy stěžejní je práce s časem a prostorem).²¹ I toto pojetí pak umožňuje zařazení tvůrčích výsledků střihačské činnosti mezi díla audiovizuálně užitá.

Dle mého názoru je též sporný závěr uvedený v komentáři autorů Telece a Tůmy, že díla audiovizuálně užitá musí být schopna samostatného užití. Ustanovení § 8 AutZ se podle mne týká pouze děl spoluautorských a nelze z něj vyvozovat další podmínky pro to, aby bylo dílo považováno za dílo autorské. Tyto podmínky jsou uvedeny v ustanovení § 2 AutZ, přičemž podmínka možnosti samostatného užití díla zde obsažena není.

Argumentem a contrario k ustanovení § 8 odst. 1 věta druhá AutZ, které stanoví, že na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití, lze podle mého názoru dospět k závěru, že jsou-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla způsobilé samostatného užití, nejedná se o dílo spoluautorů, nýbrž o samostatná autorská díla jednotlivých autorů. To však nevylučuje možnost, že dílo, které není dílem spoluautorským a zároveň není schopno samostatného užití, je (splňuje-li pojmové znaky autorského díla dle § 2 AutZ) autorským dílem.

V případě nejednoznačnosti standardních metod výkladu by mělo být dle mého názoru přistoupeno k nadstandardním metodám výkladu, konkrétně k výkladu historickému a teleologickému. Právní úprava autorských děl by tedy měla být posuzována z hlediska úmyslu zákonodárce a z hlediska cílů právní normy.²²

Úmyslem zákonodárce zcela jistě nebylo upřít kameramanům a střihačům (a obdobně též zvukovým mistrům) autorský podíl na audiovizuálních dílech, naopak se zákonodárce snažil pomocí speciálních ustanovení zachytit specifickou podstatu audiovizuálních děl a osob podílejících se svými autorskými vklady na vytváření těchto

---

²¹ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 189

²² srov. Gerloch, A. Teorie práva. 3. rozšířené vydání, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, 150 s.

děl. Úmysl zákonodárce lze přitom dovodit z důvodové zprávy k Zákonu č. 121/2000 Sb., která k ustanovením §§ 62-64 výslovně uvádí, že díly audiovizuálně užitými jsou složky audiovizuálního díla jako scénář, dialogy, hudba, kamera, scénografie apod. Okruh užitých děl se určuje smlouvou, kterou výrobce sjednává s autory složek a s režisérem.²³ Složkou je pak dle mého názoru třeba rozumět zcela specifickou součást audiovizuálního díla, která – splňuje-li pojmové znaky autorského díla dle § 2 odst. 1 AutZ – požívá ochrany autorského zákona, byť by nebyla striktně vzato schopna samostatného užití, a to právě z důvodu specifické podstaty audiovizuálních děl. V tomto smyslu by měla být podle mého názoru současná právní úprava vykládána.

Asociace českých kameramanů v této souvislosti na svých stránkách zveřejňuje Deklaraci o autorství kameramanů přijatou na 1. mezinárodním kongresu o autorském právu kameramanů v Huelvě v listopadu 2004, které se účastnili zástupci 28 národních kameramanských asociací z celého světa. V této Deklaraci se mimo jiné uvádí, že „umělecká spolupráce kameramana na tvorbě kinematografického obrazu je vždycky nutná pro vznik filmu a/nebo audiovizuálního díla. Kameraman je vždy autorem obrazové složky díla a v každém případě spoluautorem filmu a audiovizuálního díla. Kameramani (...) uplatňují nárok na přesně stanovený status spoluautorství kameramana na filmu a audiovizuálním díle a požadují od veřejných autorit, aby použili všech potřebných prostředků k záruce jejich ochrany a účinné účasti na každém zisku a všech dávkách vyrobených těmito pracemi. Film to jsou pohyblivé obrázky. Bez těchto obrázků by nebylo filmu.“²⁴ S některými těmito názory lze zajisté nesouhlasit, poslední dvě věty této Deklarace jsou však jednoznačně pravdivé.

K tomuto tématu je závěrem vhodné uvést, že v praxi je uzavírání licenčních smluv se střihači, mistry zvuku a zejména s kameramany – splňuje-li jejich tvůrčí příspěvek pojmové znaky autorského díla – zcela běžné.

---

²³ Důvodová zpráva k Zákonu č. 121/2000 Sb. ze dne 15.11.1999. Dostupné např. z WWW: <www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>, str. 21

²⁴ Asociace Českých Kameramanů. Deklarace o autorství kameramanů z prvního mezinárodního kongresu o autorských právech kameramanů. [online] 14.1.2010. Dostupné z WWW: <www.ceskam.cz/cz/autorsky-zakon/deklarace-o-autorstvi-kameramanu-z-prvniho-mezinarodniho-kongresu-o-autorskych-pravech-kameramanu>

Zařadit dílo audiovizuálně užitý do díla audiovizuálního lze ve smyslu ustanovení § 62 odst. 2 AutZ pouze se svolením autora díla audiovizuálně užitého. Většinu děl audiovizuálně užitých bude třeba před či po jejich zařazení do díla audiovizuálního dále zpracovat (např. při střihu pravidelně dochází ke zpracování téměř všech děl audiovizuálně užitých), i k tomuto zpracování zákon vyžaduje autorův souhlas. Souhlas se zpracováním a zařazením díla audiovizuálně užitého do díla audiovizuálního představuje výkon výlučných osobnostních práv autora. Současně se však jedná rovněž o výkon výlučných majetkových práv autora. Tento názor je v komentáři autorů Telece a Tůmy zdůvodněn tím, že „imanentním důsledkem zařazení díla do díla audiovizuálního je zachycení tohoto díla (ať již v podobě zpracované či nezpracované) na prvotní záznam audiovizuálního díla, tzn. dochází k pořízení jeho rozmnoženiny“.²⁵ Komentář autorů Kříže, Holcové, Kordače a Křesťanové považuje ustanovení § 61 odstavec 2 za jeden z řady důkazů, že „výčet způsobů užití, ke kterým se vyžaduje svolení autora (§ 12 odst. 4), není taxativní (ve znění autorského zákona do účinnosti novely provedené zákonem č. 216/2006 Sb.) a že za užití je třeba považovat jednak jakékoli zpřístupňování veřejnosti, tak i takové nakládání s dílem, které směřuje k tomuto zpřístupňování (včetně zfilmování či jiného zpracování, jakož i včetně pořizování rozmnoženin)“.²⁶ Jelikož tedy zpracování a zařazení díla do díla audiovizuálního lze považovat za užití díla, je třeba od autora díla audiovizuálně užitého získat licenci k takovému užití. Účelem poskytnuté licence je zde užití samostatného díla pro vytvoření díla audiovizuálního, tj. dalšího samostatného díla. Od takové licence je pak třeba odlišit užití díla audiovizuálně užitého při užití díla audiovizuálního.²⁷

Svolení autora díla audiovizuálně užitého k zařazení jeho díla do díla audiovizuálního má v případě, že k takovému svolení došlo písemnou smlouvou mezi autorem a výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla, pro výrobce výrazné právní důsledky, o kterých bude podrobně pojednáno v šesté kapitole této práce.

---

²⁵ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 591 s.

²⁶ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 184

²⁷ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 592 s.

4. Doba ochrany audiovizuálních děl

Dle ustanovení § 27 odst. 1 AutZ trvají majetková práva autora po dobu jeho života a 70 let po jeho smrti. Doba trvání majetkových práv k audiovizuálním dílům je upravena speciálním ustanovením obsaženém v § 27 odst. 5 AutZ, které stanoví, že doba trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu se počítá od smrti poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvlášť vytvořené pro užití v audiovizuálním díle. Jedná se o taxativní výčet. Tato úprava vyznívá s ohledem na ostatní ustanovení autorského zákona i s ohledem na praxi poněkud zvláště. Jediným autorem audiovizuálního díla je dle § 63 jeho režisér; autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby jsou pak jen jedněmi z mnoha autorů děl audiovizuálně užitých. Osoba autora dialogů se navíc v českém filmovém i televizním prostředí v podstatě nevyskytuje, výjimkou mohou být pouze některé specifické televizní pořady, např. sit-comy. Tato zvláštní právní úprava se do českého právního řádu dostala transpozicí Směrnice Rady Evropských společenství 93/98/EHS (v současnosti totožné znění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES), konkrétně jejího článku 2 odst. 2, který stanoví, že doba ochrany kinematografických nebo audiovizuálních děl končí 70 let po smrti poslední z těchto žijících osob, bez ohledu na skutečnost, zda jsou tyto osoby označeny za spoluautory: hlavního režiséra, autora scénáře, autora dialogu a skladatele hudby, která byla zvlášť vytvořena pro užití v kinematografickém nebo audiovizuálním díle. Potřeba jednotné úpravy doby trvání majetkových práv k audiovizuálním dílům byla odůvodněna potřebou působení jednotného trhu s audiovizuálními díly, která se stávají významným předmětem obchodu v informační společnosti.²⁸ Cíl této úpravy lze též spatřovat v potřebě chránit díla audiovizuální po dobu, po kterou jsou chráněna uvedená díla audiovizuálně užitá.²⁹ Je zcela pochopitelné, že úprava, kdy by se doba trvání majetkových práv k dílu audiovizuálnímu počítala od smrti posledního přeživšího ze všech autorů děl audiovizuálně užitých, je nepřijatelná a bylo nutné okruh osob zúžit a tyto osoby

---

²⁸ srov. Důvodová zpráva k Zákonu č. 121/2000 Sb. ze dne 15.11.1999. Dostupné např. z WWW: <www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>, str. 21

²⁹ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 186

jednoznačně určit. Rovněž je pochopitelná obtížnost hledání jednotné úpravy v rámci značně různorodé úpravy autorství audiovizuálních děl v jednotlivých členských státech. O tom, zda je však uvedená úprava ta nejlepší možná především z hlediska „zásluh“ jednotlivých osob na výsledném audiovizuálním díle, lze zajisté dlouze diskutovat.

V historii české právní úpravy bylo trvání autorských práv k audiovizuálním dílům upraveno značně odlišně. Zákon č. 218/1926 Sb. výslovnou úpravu trvání autorských (původcovských) práv k audiovizuálnímu (kinematografickému) dílu nestanovil, výkladem však lze dovodit, že tato práva zanikala deset let po vydání kinematografického díla. Nebylo-li dílo vydáno do původcovy smrti, zanikalo původcovské právo deset let po smrti původce, přičemž za původce kinematografického díla byl považován jeho režisér (viz výše). Zákon č. 115/1953 Sb. stanovil dobu ochrany audiovizuálních děl na 10 let po jejich uveřejnění. Zákon č. 35/1965 Sb. pak dobu ochrany prodloužil na 25 let po uveřejnění díla. Novela tohoto zákona provedená zákonem č. 89/1990 Sb. dobu ochrany prodloužila na 50 let po uveřejnění díla. Současný autorský zákon pak zakotvil výše popsany nový režim určení doby trvání majetkových práv k audiovizuálním dílům.

Doba trvání majetkových autorských práv k audiovizuálním dílům, stanovená v § 27 odst. 5 AutZ, se vztahuje pouze na audiovizuální dílo jako celek. Majetková autorská práva k jednotlivým dílům audiovizuálně užitým trvají po dobu života autora konkrétního díla audiovizuálně užitého a 70 let po jeho smrti. Je tedy možné, že např. majetková práva k audiovizuálnímu dílu jako celku již uplynou a bude se tedy jednat o dílo volné, ale majetková práva například k jednotlivým kostýmům budou stále náležet jejich autorovi a nebude je možno tedy samostatně užít.

5. Licenční smlouva

Výlučná práva osobnostní a majetková

Autorům dle ustanovení § 10 AutZ náleží výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková.

Ustanovení § 11 AutZ pak obsahuje taxativní výčet výlučných osobnostních práv. Autor má především právo rozhodnout o zveřejnění svého díla, tedy rozhodnout o prvním zpřístupnění díla veřejnosti. Prvním oprávněným zveřejněním díla je toto jeho právo vyčerpáno a souhlas s dalším zveřejněním díla již nepředstavuje výkon osobnostního autorského práva, nýbrž výkon majetkového autorského práva dílo užít.^{30,31}

Autor má dále právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé. Toto právo v sobě zahrnuje právo autora rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění díla, dále právo na označení díla při jeho dalším užití, je-li při takovém užití uvedení autorství obvyklé (např. u reklamního spotu se autorství obvykle neuvádí, zatímco u celovečerních snímků je uvádění autorství pravidlem), a konečně právo autora bránit se osobování svého autorství jinými osobami.³² V této souvislosti je třeba uvést, že ve většině případů autor trvá na uvedení svého autorství při zveřejnění díla, ovšem například u některých televizních seriálů si naopak někteří autoři nepřejí své autorství při zveřejnění díla uvádět. V případě, že autor výrobcí audiovizuálního díla sdělí, že si nepřeje, aby jeho autorství bylo při zveřejnění díla uváděno, je výrobce povinen toto autorovo přání respektovat a není oprávněn jméno autora uvádět nejen při zveřejnění díla (zejm. v titulcích), ovšem též ve všech souvisejících propagačních materiálech.

Dalším osobnostním právem autora je právo na nedotknutelnost jeho díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do jeho díla. Toto právo

---

³⁰ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 147 s.

³¹ srov. tamtéž, 149 s.

³² srov. Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 82

autorů je pro výrobu audiovizuálních děl velmi podstatné, jelikož ke změnám, úpravám a jiným zásahům do díla audiovizuálního a zejména pak děl audiovizuálně užitých dochází snad ve všech případech. Tuto problematiku pak řeší zákonné domněnky týkající se audiovizuálních děl, uvedené v § 63 odst. 4 a 64 odst. 3 AutZ. I v případě, že autor udělí svolení ke změnám a zásahům do svého díla, je třeba dílo užívat způsobem nesnižujícím jeho hodnotu. Autor má v této souvislosti až na výjimky právo na autorský dohled.

Osobnostních práv se autor nemůže vzdát a osobnostní práva jsou také nepřevoditelná. Povaha osobnostní práv „však zároveň umožňuje, aby autor udělil jiné osobě souhlas se zásahem do svých výlučných osobnostních autorských práv (povahově obdobně jako v případě všeobecné ochrany osobnosti). Nejedná se však o konstitutivní převod (licenci) ve smyslu zřízení uživatelského oprávnění, nýbrž pouze o výraz autonomie vůle autora strpět zásah do svého práva.“³³

Osobnostní autorská práva zanikají okamžikem smrti autora. I po jeho smrti si však nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu a je-li to obvyklé a nejedná-li se o dílo anonymní, musí být autor díla při užití díla uveden. Po smrti autora též nesmí být jeho autorské dílo užito způsobem snižujícím jeho hodnotu. Narozdíl od úpravy všeobecných osobnostních práv dle občanského zákoníku, kde právo na jejich ochranu smí po smrti fyzické osoby uplatňovat pouze manžel nebo partner této osoby, její děti a není-li jich, její rodiče, se dle autorského zákona smí ochrany výše uvedených „posmrtných“ práv autora domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých (ve smyslu § 116 ObčZ), a to i poté, co uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Ochrany těchto „posmrtných“ práv autora se může též domáhat i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce dle § 97 AutZ.

Výlučným majetkovým autorským právem je právo dílo užít. Autor má právo své dílo užít v podobě původní nebo jiným zpracované či jinak změněné, je oprávněn dílo užít samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a je též oprávněn udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu těchto práv. Pojem užití díla není autorským zákonem vymezen. Autorský zákon v ustanovení § 12 odst. 4 uvádí demonstrativní výčet jednotlivých způsobů užití díla. Ustanovení § 12 odst. 5 AutZ pak

---

³³ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 158 s.

výslovně uvádí, že dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými v odst. 4. Tato věta byla do autorského zákona doplněna novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb. Do té doby se tak vedly spory, zda byl výčet jednotlivých způsobů užití v autorském zákoně taxativní či demonstrativní.³⁴ Základní způsoby užití díla, které jsou v ustanovení § 12 odst. 4 AutZ vyjmenovány, jsou rozmnožování díla, rozšiřování, pronájem, půjčování a vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla a sdělování díla veřejnosti.

Oprávnění k výkonu práva dílo užít může autor třetí osobě poskytnout na základě typové autorskoprávní licenční smlouvy.

---

³⁴ k tomu srov. str. 14 této práce

Licenční smlouva – podstatné náležitosti

Typová autorskoprávní licenční smlouva je definována v ustanoveních §§ 46 – 55 AutZ. Podstatnými náležitostmi licenční smlouvy jsou určení díla, projev vůle poskytnout oprávnění k užití díla (licenci) a ujednání o odměně. Chybí-li v licenční smlouvě některá z těchto náležitostí, jedná se pro rozpor se zákonem o smlouvu absolutně neplatnou.

Autorské dílo, k jehož užití je licence poskytována, musí být ve smlouvě náležitě určeno, a to minimálně tak, aby smlouva splňovala náležitosti určitosti právního úkonu dle ustanovení § 37 ObčZ.³⁵ U díla audiovizuálního se bude jednat zejména o název díla (ve většině případů zatím pouze pracovní název, jelikož konečný název audiovizuálního díla je většinou formulován až po dokončení tohoto díla), druh díla (zda se jedná o audiovizuální dílo hrané, dokumentární či animované), přibližnou stopáž díla, jméno autora a případných spoluautorů díla (režisér) a jména autorů hlavních děl audiovizuálně užitých (především scénárista, ale též kameraman, střihač, zvukař a případně další osoby dle specifik konkrétního audiovizuálního díla např. animátor). U děl audiovizuálně užitých se bude jednat zejména o jméno autora a případných spoluautorů tohoto díla audiovizuálně užitého, určení povahy díla audiovizuálně užitého (tzn. zda se jedná o scénář, kameru atd.) a případně jeho bližší specifikace, dále pak o název, stopáž a jméno autora/spoluautorů audiovizuálního díla, do kterého bude dílo audiovizuálně užitě zařazeno a jména autorů hlavních děl audiovizuálně užitých zařazených do předmětného audiovizuálního díla. V případě již vydaných či jinak zveřejněných děl literárních a hudebních (adaptace knihy, filmová hudba) je vhodné též uvést datum vydání či zveřejnění těchto děl a jejich technicky standardizovaný identifikační údaj (např. číslo Mezinárodního standardního číslování knih či časopisů, popř. hudebnin – ISBN, ISSN, ISMN).³⁶ Naopak při uzavírání licenční smlouvy ke scénáři, který má teprve vzniknout, je vhodné uvést odkaz na námět či synopsi budoucího díla a jejich případného „autora/autory“, či budoucí obsah díla alespoň stručně určit (prostředí, základní dějová linie, základní postavy).

---

³⁵ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 478 s.

³⁶ tamtéž, 479 s.

Při výrobě audiovizuálních děl se licenční smlouvy uzavírají ve většině případů pro díla dosud nevytvořená. Budou-li obsahovat výše uvedené údaje, lze mít za to, že podmínku určitosti právních úkonů tato díla splňují. Licenční smlouvy týkající se všech autorových v budoucnu vytvořených děl, které někdy bývají v praxi uzavírány mezi producenty a scénáristy, je však nutno zpravidla považovat za neplatné pro neurčitost.³⁷

Jak již bylo výše uvedeno ujednání o odměně je nezbytnou součástí typové autorskoprávní licenční smlouvy. V licenční smlouvě musí být dle ustanovení § 49 odst. 1 AutZ dohodnuta výše odměny nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení. Výjimky z tohoto pravidla zakotvuje autorský zákon dvě. První z nich spočívá v situaci, kdy z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny. Nabyvatel licence je v takovém případě povinen poskytnout autorovi odměnu obvyklou. Obvyklost se pak posuzuje podle stavu v době uzavření smlouvy a srovnává se se smluvními podmínkami obdobnými s obsahem konkrétní smlouvy pro takový druh díla.³⁸ Obvyklost licenční odměny je otázkou skutkovou a v případě sporu tak bude pro její určení zásadní posudek znalce.³⁹ Druhou výjimkou je situace, kdy smluvní strany ve smlouvě výslovně sjednají, že se licence poskytuje bezúplatně. Jestliže tedy licenční smlouva o odměně mlčí, a z jednání stran nevyplývá jejich vůle uzavřít licenční smlouvu úplatně i bez určení výše odměny, je taková licenční smlouva absolutně neplatná.

Dle ustanovení odstavce 7, § 49 AutZ, které bylo do autorského zákona doplněno novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb., je při sjednávání výše licenční odměny třeba přihlídnout k účelu licence a způsobu a okolnostem užití díla a k územnímu, časovému a množstevnímu rozsahu licence. Nedodržení této povinnosti sice nezpůsobuje neplatnost licenční smlouvy, autor by se však mohl domáhat náhrady případné škody, která mu nedodržením zákonné povinnosti vznikla.

Odměna může být sjednána pevnou částkou či lze sjednat tzv. odměnu výnosovou, tedy odměnu, jejíž výše je závislá na výnosech z využití licence. Možná, a v audiovizuální praxi obvyklá, je též kombinace obou uvedených způsobů, kdy část

---

³⁷ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 479 s.

³⁸ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 160

³⁹ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 513 s.

odměny je stanovena pevnou částkou a druhá část je závislá na výnosech z využití licence a často náleží autorovi pouze v případě dosažení určité výše výnosů z využití licence.

V případě sjednání výnosové odměny je u audiovizuálních děl obzvláště důležité přesně vymežit, co se rozumí pojmem výnos. V audiovizuální praxi (zejména filmové) se pojmem výnos či zisk rozumí několik odlišných částek. U filmu se jedná o:

- i. veškeré finanční prostředky uhrazené návštěvníky kin za vstupenky – tzv. box office receipts
- ii. box office receipts po odečtení příspěvku Státnímu fondu pro podporu a rozvoj české kinematografie (§ 8 zákona č. 241/1992 Sb.) – tzv. hrubé tržby kina
- iii. hrubé tržby kina po odečtení daně z přidané hodnoty a odvodu Ochrannému svazu autorskému⁴⁰ – tzv. čisté tržby kina
- iv. podíl distributora na čistých tržbách kina
- v. veškeré finanční prostředky obdržené hlavním distributorem, získané využitím všech práv, která mu byla producentem poskytnuta (zejm. kinodistribuce, videodistribuce) – tzv. hrubé příjmy distributora
- vi. hrubé příjmy distributora po odečtení distribučních a režijních nákladů – tzv. čisté příjmy distributora
- vii. veškeré finanční prostředky obdržené producentem od distributora a dalších osob, kterým producent udělil podlicenci k užití audiovizuálního díla (zejména televizní vysílání, prodej do zahraničí, merchandising) – tzv. hrubé příjmy producenta
- viii. hrubé příjmy producenta po odečtení produkčních a režijních nákladů – čisté příjmy producenta
- ix. kombinace výše uvedeného

Výše uvedená vymezení se pak vzájemně kombinují. V případě zahraničních koprodukcí se pak celá situace dále komplikuje. Přesné vymezení pojmu výnos pro konkrétní smluvní vztah je tak zcela zásadní.

V případě sjednání výnosové odměny je nabyvatel licence povinen umožnit autorovi kontrolu příslušné účetní nebo jiné dokumentace k zjištění skutečné výše odměny a zároveň je nabyvatel povinen poskytovat autorovi pravidelná vyúčtování

---

⁴⁰ viz str. 42 této práce

výnosové odměny ve sjednaných obdobích, jinak alespoň jednou ročně. Autorovi je pak pro případ, že mu nabyvatel takto poskytne informace označené jako důvěrné, uložena povinnost mlčenlivosti v tom smyslu, že je nesmí prozradit třetí osobě ani je použít pro své potřeby v rozporu s účelem, ke kterému mu byly poskytnuty.

Pro případ sjednání odměny pevnou částkou je zakotveno v ustanovení § 48 odst. 6 AutZ zvláštní právo autora na přiměřenou dodatečnou odměnu, je-li sjednaná odměna příliš nízká ve vztahu k zisku nabyvatele z využívání díla a významu díla pro dosažení tohoto zisku (tzv. bestsellerová doložka).⁴¹ Jedná se o kogentní ustanovení a strany jej nemohou smluvně vyloučit (narozdíl od dispozitivní úpravy platné před účinností novely autorského zákona provedené zákonem č. 216/2006 Sb.). Při posuzování výše dodatečné odměny je nutné posoudit význam konkrétního díla pro dosažení zisku a odlišit jej od významu děl dalších autorů podílejících se na vzniku audiovizuálního díla a od významu reklamní, marketingové a jiné činnosti výrobce audiovizuálního díla.⁴²

Autor, který poskytne výrobci zvukového nebo zvukově obrazového záznamu licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na takový záznam (v případě audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých je toto pravidlem), má vůči osobě, která bude originál nebo rozmnoženiny takto zaznamenaného díla pronajímat, právo na přiměřenou odměnu. Tohoto práva se autor nemůže vzdát a jedná se o právo povinně kolektivně spravované.

---

⁴¹ srov. Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 161

⁴² srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 514 s.

Rozsah licence

Stanovení rozsahu poskytnuté licence není, narozdíl od předchozí právní úpravy dle zákona č. 35/1965 Sb. (§ 22 odst. 3), podstatnou náležitostí autorskoprávních licenčních smluv. V případě, že rozsah poskytnuté licence nebude v licenční smlouvě vymezen, užije se vyvratitelných právních domněnek uvedených v § 50 odst. 2 až 5 AutZ (viz dále). Licenci lze omezit především co do způsobu užití, množství užití, místa užití a času užití. Poskytnutou licenci lze omezit i jakýmkoli jiným způsobem, který je technicky a hospodářsky odlišitelný (tzv. věčný rozsah omezení licence).⁴³

Licence může být částečně omezena pouze na některé způsoby užití. Lze si představit například možnost, že autor v udělené licenci vyloučí způsob užití sdělováním veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí. V audiovizuální praxi je však u autorů mnohem obvyklejší udělení licence co do způsobu užití neomezené. Omezení způsobů užití je naopak pravidlem u podlicenčních smluv uzavíraných mezi výrobcí audiovizuálních děl a provozovateli kin, televizního vysílání apod., kdy se podlicenční smlouva vztahuje pouze ke způsobu užití pro nabyvatele příznačného (tzn. promítání v kině, vysílání v televizi, atd.).

V případě, že autor udělí výrobcí licenci co do způsobu užití neomezenou, vztahuje se takováto licence na všechny způsoby užití, které jsou v době uzavření licenční smlouvy známé. „Neznámým způsobem užití díla je z pohledu autorského práva taková forma užití, která není v době uzavření licenční smlouvy objektivně, zejména z technologického hlediska, známa, a nemůže tedy být obsahem projevu vůle stran. Dle německé soudní praxe je třeba známý způsob užití díla posuzovat zásadně nejen podle technologické uskutečnitelnosti takového užití, ale rovněž s ohledem na jeho hospodářský význam a využitelnost. Čas, ve kterém se způsob užití stane známým, však nemusí nutně být až okamžik skutečného dosažení hospodářské významnosti tohoto způsobu užití. Může jím být již okamžik, kdy vešly ve známost první konkrétní prognózy o možnosti díla tímto způsobem využívat.“⁴⁴ Za nový způsob užití bylo

---

⁴³ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 519 s.

⁴⁴ tamtéž, 489 s.

možno pak v minulosti považovat způsob užití audiovizuálního díla spočívající v jeho rozšiřování na videokazetách, ovšem nikoli již způsob užití spočívající v rozšiřování díla na nosičích DVD či Blu-ray. Zde se totiž jedná o stejný způsob užití, liší se pouze hmotný nosič, na kterém je audiovizuální dílo rozšiřováno. Otázka, zda za nový způsob užití též bylo možno v minulosti považovat sdělování díla veřejnosti prostřednictvím sítě internet, tedy v případě audiovizuálních děl především video on demand („internetová videopůjčovna“ – po zaplacení poplatku je možné stáhnout vybrané audiovizuální dílo z nabídky provozovatele z internetu na pevný disk uživatele), a též pay-per-view (speciální kabelové a internetové televize, vysílající většinou opakovaně jeden program celý den, po zaplacení poplatku může uživatel shlédnout část programu, za kterou zaplatil), je poněkud sporná. Dle mého názoru se však o nový způsob užití nejedná, jelikož v případě pay-per-view jde v podstatě o modifikaci způsobu užití díla jeho vysíláním televizí a v případě video on demand o modifikaci způsobu užití díla jeho pronájmem.

Pro případ, že v licenční smlouvě chybí ujednání o tom, ke kterým způsobům užití se licence poskytuje, platí dle zákonné domněnky uvedené v § 50 odst. 2 AutZ, že je licence poskytnuta k těm způsobům užití, které jsou nutné k dosažení účelu smlouvy. Ustanovení § 50 odst. 4 a 5 AutZ pak stanovuje vyvratitelnou domněnku, že licence k rozmnožování díla v sobě zahrnuje též oprávnění k pořízení rozmnoženin přímých i nepřímých, trvalých i dočasných, vcelku nebo zčásti, jakýmikoli prostředky a v jakékoli formě, a pokud jde o rozmnoženiny v elektronické formě, jak ve spojení on-line, tak off-line, a též licenci k rozšiřování takto zhotovených rozmnoženin. V původním znění autorského zákona byla zakotvena též vyvratitelná právní domněnka týkající se licence k vysílání díla, dle které nestanovila-li smlouva nebo nevyplývalo-li z jejího účelu jinak, zahrnovala licence k vysílání díla i oprávnění k zhotovení záznamu díla vysílatelem jeho vlastními prostředky a pro jedno vlastní vysílání. Tato zákonná domněnka byla novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb. zrušena, avšak ustanovení téměř totožného obsahu bylo naopak do autorského zákona doplněno mezi tzv. zákonné licence (srov. § 38a odst. 2 AutZ).

Pro audiovizuální díla platí též zákonné domněnky dle ustanovení §§ 63 a 64 AutZ, které jsou podrobně rozebrány v kapitole 5.

Licenci lze omezit též co do množství, času a místa užití.

Množstevní omezení licence v případě audiovizuálních děl nebude příliš časté. Používá se snad jen v případě podlicenčních smluv mezi výrobcem audiovizuálního díla a provozovatelem televizního vysílání, kdy dochází k omezení počtu užití audiovizuálního díla televizním vysíláním (např. častá licence k jednomu vysílání a jedné repríze do 24 hodin – tzv. fast re-run).

Naopak územní omezení licence je velmi obvyklé. S územním omezením licence se lze setkat u licenčních smluv mezi výrobcí audiovizuálních děl a autory audiovizuálních děl / děl audiovizuálně užitých, a to zejména scénáristy, kteří poskytují výrobcí licenci pouze pro určité teritorium (např. ČR, SR, Polsko, Maďarsko) a jiná teritoria (např. USA a jiné anglicky mluvící země) si ponechávají „v záloze“, pro případ, že by o scénář měl zájem některý z producentů z těchto teritorií. Mnohem obvyklejší však bývá územní omezení podlicenčních smluv, uzavíraných mezi výrobcí audiovizuálních děl a uživateli audiovizuálních děl (provozovatelé kin, distributoři, sales agenti, provozovatelé televizního vysílání apod.). Je totiž v zájmu výrobce audiovizuálního díla licenci nabytou od autorů co nejlépe hospodářsky využít, a proto poskytuje jednotlivým uživatelům audiovizuálních děl podlicence pouze v takovém rozsahu, který tito uživatelé dokáží plně využít a hodnotit (například český kinodistributor obvykle nedokáže využít a hodnotit podlicenci ke kinodistribuci v zahraničí tak, jak do dokáže sales agent, specializovaný na určité teritorium).

Časové omezení licence se obvykle užívá pouze v podlicenčních smlouvách mezi výrobcí audiovizuálních děl a některými uživateli těchto děl, kdy výrobce má zájem na přesném pořadí a časovém harmonogramu jednotlivých užití audiovizuálních děl. U filmových děl přichází obvykle nejprve na řadu uvádění v kině, poté následuje videodistribuce, dále placené televizní kanály, poté pay-per-view a video on demand a nakonec neplacené televizní kanály. V poslední době se časové prodlevy (tzv. holdback) mezi jednotlivými způsoby užití (komerčního využití) audiovizuálních děl zkracují a často zcela splývají. Význam časového omezení licencí v oblasti audiovizuálních děl proto postupně slábne. Časové omezení licence bývá v současnosti pravidelně užíváno

v případě podlicenčních smluv mezi výrobcí audiovizuálních děl a provozovateli televizního vysílání, kdy dochází k omezení doby, po kterou je možno audiovizuální dílo televizním vysíláním užít. Toto omezení bývá často kombinováno s omezením množstevním (viz. výše). Častá je například licence k televiznímu vysílání, která je omezena např. na tři vysílání (tzv. „run“) či na tři roky, přičemž licence vyprší uplynutím stanovené doby či uskutečněním daného počtu vysílání, podle toho, která skutečnost nastane dříve.

Časové omezení licence je též i nadále nutností v případě získání podpory z programu MEDIA, určené pro nezávislé evropské produkční společnosti, které chtějí jakožto většinový koproducent vyrobit audiovizuální dílo (film či televizní seriál) primárně určené pro televizní vysílání na mezinárodní úrovni. Podmínkou této podpory je totiž mimo jiné skutečnost, že výrobce audiovizuálního díla je oprávněn televizní stanici poskytnout práva k užití audiovizuálního díla vysíláním televizí pouze na dobu nejvýše 7 let v případě předkoupení práv, respektive 10 let v případě, že televizní stanice vstoupí do projektu jako koproducent. Účelem tohoto omezení je podpora nezávislých producentů, kteří po uplynutí stanovené doby nadále disponují s právy k jimi vyrobenému audiovizuálnímu dílu.⁴⁵

Pro případ, že v licenční smlouvě chybí ujednání o rozsahu poskytnuté licence, platí dle zákonné domněnky uvedené v § 50 odst. 2 AutZ, že je licence poskytnuta v takovém rozsahu, který je nutný k dosažení účelu smlouvy. Nevyplývá-li pak z účelu smlouvy jinak, má se dle právní domněnky uvedené v § 50 odst. 3 AutZ za to, že územní rozsah licence je omezen na území České republiky, časový rozsah licence je omezen na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití, nikoli však na dobu delší než jeden rok od poskytnutí licence, a má-li být dílo odevzdáno až po poskytnutí licence, tak od takového odevzdání a množstevní rozsah licence je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití. Zejména právní domněnka týkající se časového omezení licence je pro audiovizuální díla zcela nevhodná, situaci však řeší zákonné domněnky vztahující se na audiovizuální díla uvedené v ustanoveních §§ 63 a 64 AutZ, které jsou podrobně rozebrány v kapitole 5.

---

⁴⁵ srov. Podmínky podpory programu MEDIA [online] Dostupné na <<http://www.mediadeskcz.eu/cz/financovani/vyzvy/zobrazit/9-televizni-vysilani/0>>

V případě poskytnutí územně neomezené licence či licence opravňující nabyvatele k užití díla (i) mimo území České republiky je třeba mít na paměti jeden ze základních autorskoprávních principů, princip teritoriality. Ten se může projevit tak, že přestože bude licenční smlouva dle českého právního řádu platná, bude se v jiné zemi užití díla považovat za neoprávněný zásah do práva autorského, a to vzhledem k odlišné autorskoprávní úpravě v dané zemi. Proto má-li být dílo užito i v cizím státě, je nezbytné vždy zkoumat i právní úpravu daného státu s ohledem na to, zda takové užití bude v tomto státě oprávněné či nikoli.⁴⁶

---

⁴⁶ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 521 s.

Licence výhradní a nevýhradní

Autor může nabyvateli poskytnout ke svému dílu licenci výhradní či nevýhradní. Výhradní licence lze dále dělit na výlučné výhradní licence a výhradní licence omezené. V úvahu připadá též poskytnutí tzv. polovýhradní licence.

V případě poskytnutí nevýhradní licence není autor nadále nijak omezen v udílení licencí k témuž autorskému dílu v témže rozsahu třetím osobám, a může též své autorské dílo sám užít, a to i v rozsahu poskytnuté nevýhradní licence. Nevýhradní licence nejsou v oblasti audiovizuálních děl příliš obvyklé. Setkat se s nimi lze u dokumentárních filmů či dokumentárních televizních pořadů, ve kterých jsou zařazeny fotografie, splňující pojmové znaky autorského díla dle § 2 AutZ, či úryvky audiovizuálních děl (například dokumentární pořady o významných osobnostech, hercích, režisérech..). K užití těchto děl v rámci užití předmětného dokumentárního díla jsou pak ve většině případů udělovány pouze licence nevýhradní.

Poskytnutí výlučné výhradní licence pro autora díla znamená, že k tomuto dílu již nesmí udělit licenci ve stejném rozsahu třetí osobě a není ani oprávněn toto své dílo v rozsahu, v jakém výhradní licenci udělil, sám užít. Výlučná výhradní licence je pro oblast audiovizuální tvorby ve většině případů v podstatě nutností.

Omezená výhradní licence zavazuje autora neposkytnout třetí osobě licenci ke stejnému autorskému dílu v rozsahu udělené omezené výhradní licence, autor je však nadále oprávněn své dílo sám užít, a to i v rozsahu udělené omezené výhradní licence.

Tzv. polovýhradní licence vychází ze zásady autonomie vůle stran a není v autorském zákoně výslovně upravena. Polovýhradní licence je dle zákonného vymezení licencí nevýhradní, ovšem modifikovanou tak, že autor díla je oprávněn poskytnout licenci ve stejném rozsahu třetím osobám, zároveň je však povinen sám se zdržet výkonu práva toto dílo užít v rozsahu udělené licence, či modifikovanou tak, že autor není oprávněn poskytnout k tomuto dílu licenci ve shodném rozsahu určitému vymezenému okruhu třetích osob. Zde je však třeba zkoumat soulad takového smluvního ujednání s předpisy na ochranu hospodářské soutěže a s dobrými mravy, příp. se zásadami poctivého obchodního styku.⁴⁷

---

⁴⁷ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 499 s.

Ujednání o výhradnosti či nevýhradnosti licence není podstatnou náležitostí typové autorskoprávní licenční smlouvy. V případně absence ujednání o výhradnosti či nevýhradnosti licence se užije právní domněnky uvedené v § 47 odst. 1 AutZ, která pro případ, že nevyplývá ze smlouvy něco jiného, stanoví, že licence je poskytnuta jako nevýhradní. Výhradnost licence nemusí být ve smlouva sjednána výslovně, stačí, když ze smluvního ujednání vyplývá.⁴⁸ Pro audiovizuální díla pak dále platí speciální ustanovení §§ 63 a 64 AutZ, zakotvující právní domněnky pro výrobce audiovizuálních děl výhodnější, o kterých podrobně pojednává kapitola 5.

V případě, že autor díla udělí nabyvateli výhradní licenci k užití svého autorského díla a následně v době trvání této výhradní licence poskytne třetí osobě licenci (výhradní či nevýhradní) k užití stejného díla ve stejném rozsahu, je taková smlouva absolutně neplatná pro rozpor se zákonem. Výjimkou je pouze případ, kdy nabyvatel původní výhradní licence udělí k uzavření následné licenční smlouvy písemný souhlas.

Ovšem v případě, že autor díla udělí nabyvateli výhradní licenci k užití svého autorského díla a před tímto udělením poskytl třetí osobě nevýhradní licenci k užití tohoto díla ve stejném rozsahu, zůstávají obě licence zachovány (srov. § 47 odst. 4 AutZ). V oblasti audiovizuální tvorby by se tak v krajním případě mohlo stát, že by téměř totožný film (zejm. v případě poskytnutí nevýhradní a následné výhradní licence k užití scénáře) byl uveden do kin/televize ve stejnou dobu, což by velmi výrazně snížilo očekávané příjmy nabyvatele výhradní licence. Uvedenou situaci neřeší ani právní domněnky obsažené v §§ 63 a 64 AutZ. Je proto velmi vhodné po autorech audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých (zejména scénáristech) požadovat v licenčních smlouvách ujištění o tom, že v minulosti třetím osobám neposkytly žádné výhradní ani nevýhradní licence k užití předmětného autorského díla v rozsahu, ve kterém je licence poskytována touto licenční smlouvou. V případě nepravdivého ujištění ohledně neexistence předchozí nevýhradní licence bude smlouva postižena relativní neplatností pro omyl (§ 49a ObčZ).⁴⁹ Nabyvatel pozdější výhradní licence bude mít též nárok na náhradu škody způsobené nepravdivým prohlášením autora.

---

⁴⁸ Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 78

⁴⁹ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 158

Vhodné je též sjednání smluvní pokuty pro případ, že by ujištění autora nebylo pravdivé (s doložkou, že nárok nabyvatele na náhradu případné škody tím není dotčen), jelikož dokazování skutečné výše škody bývá často obtížné a zdlouhavé.

Významným důsledkem udělení výhradní licence je oprávnění nabyvatele k ochraně své licence vůči třetím osobám a aktivní legitimace nabyvatele k domáhání se některých nároků z porušení či ohrožení autorského práva.⁵⁰ O tomto podrobněji pojednává kapitola osmá této práce.

Pro případ poskytnutí výhradní licence je obligatorní písemná forma licenční smlouvy. V ostatních případech (s výjimkou licenčních smluv hromadných a kolektivních) lze licenční smlouvu sjednat též ústně či konkludentně. Pro vznik právních domněnek dle ustanovení §§ 63 a 64 AutZ je však písemná forma smlouvy podmínkou.

---

⁵⁰ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 499 s.

Postoupení licence a poskytnutí podlicence

Autorský zákon v ustanovení § 48 upravuje možnosti nabyvatele licence poskytnout oprávnění z nabyté licence třetí osobě. Takovými výslovně upravenými možnostmi dispozice s poskytnutým licenčním oprávněním jsou dle zákona postoupení licence a poskytnutí podlicence. Vyloučeny však nejsou ani jiné možnosti nakládání s poskytnutou licencí, například její zastavení.⁵¹

Postoupením licence dochází ke změně osoby nabyvatele licence a veškerá práva i povinnosti ze smlouvy vyplývající přecházejí na nového nabyvatele. Postoupit licenci lze na základě postupní smlouvy mezi postupitelem a postupníkem, kterou však autorský zákon jako smluvní typ nezná a nestanoví pro ni výslovně ani žádné zvláštní náležitosti. Licenci lze postoupit v celém rozsahu či pouze v rozsahu částečném.⁵² V audiovizuální praxi se postoupení licence využívá zejména v případě televizních pořadů vyráběných nezávislými produkčními společnostmi pro provozovatele vysílání tzv. na klíč. Produkční společnost se ve smlouvě s provozovatelem vysílání zaváže získat od autorů audiovizuálních děl licenci a veškerá další potřebná oprávnění k užití jejich autorských děl a všechna tato práva a licence pak postoupí provozovateli televizního vysílání. K postoupení licence též dochází v případě literární předlohy či scénáře audiovizuálního díla, kdy se výrobce rozhodne danou předlohu či scénář například z finančních důvodů nerealizovat a postoupí udělenou licenci jinému výrobcí, který audiovizuální dílo dle této předlohy či scénáře vyrobí.

Postoupení licence je možné pouze s písemným souhlasem autora, který může autor nabyvateli poskytnout již v původní licenční smlouvě, nebo může být udělen samostatně. Souhlas může být generální nebo se může vztahovat jen ke konkrétním osobám či může být jinak omezený. V případě ústního či konkludentního uzavření licenční smlouvy, musí být souhlas s postoupením licence vždy proveden samostatným písemným úkonem. I tehdy, udělil-li autor nabyvateli v licenční smlouvě generální souhlas k postoupení licence libovolné třetí osobě, má nabyvatel licence povinnost

---

⁵¹ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 502 s.

⁵² tamtéž, 504 s.

informovat autora o postoupení licence a osobě postupníka bez zbytečného odkladu. Platnost postoupení licence však není na tuto povinnost vázána.⁵³

Zvláštní režim je upraven pro případ, že licence se postupuje nikoli samostatně, ale v rámci prodeje podniku, či jeho části tvořící jeho samostatnou organizační složku. V takovém případě pak dle ustanovení § 48 odst. 3 AutZ přechází licence přímo prodejem podniku či jeho příslušné části a souhlas autora se k přechodu licence nevyžaduje, nebylo-li sjednáno něco jiného.⁵⁴

Odlišným institutem je pak poskytnutí podlicence, které je v audiovizuální praxi, na rozdíl od postoupení licence, zcela běžným úkonem. V případě poskytnutí podlicence se smluvní strany nemění a všechna práva a povinnosti vůči autorovi zůstávají nadále na straně původního nabyvatele. Podlicenci lze poskytnout na základě typové podlicenční smlouvy upravené v ustanovení § 57 AutZ, pro kterou platí ustanovení § 46 až 56, tedy ustanovení o typové autorskoprávní licenční smlouvě, obdobně. Podlicenční smlouvou poskytuje nabyvatel původní licence třetí osobě zcela nebo zčásti oprávnění, která tvoří součást původně poskytnuté licence. Podlicenci lze poskytnout v celém rozsahu původní licence, či pouze v omezeném rozsahu.

V audiovizuální praxi se podlicenčních smluv užívá ve vztahu mezi výrobcem audiovizuálního díla a uživateli tohoto audiovizuálního díla. Podlicenční smlouvy pak bývají omezené na jednotlivé způsoby užití, či na jednotlivá území či bývají omezené časově. Je též obvyklé tzv. řetězení licencí, kdy nabyvatel podlicence udělí (pod)podlicence dalším osobám. K takové situaci dochází obvykle u tzv. distribučních smluv uzavíraných mezi výrobcem audiovizuálního díla a distributorem, který dále poskytuje (pod)podlicence provozovatelům kin a videodistributorům, či v případě šíření audiovizuálního díla v zahraničí, kdy výrobce audiovizuálního díla poskytne podlicenci sales agentovi (~ zahraničnímu distributorovi) zahrnující oprávnění k časově neomezenému užití audiovizuálního díla všemi způsoby užití v určitém teritoriu. Tento sales agent pak uzavírá (pod)podlicenční smlouvy s uživateli audiovizuálních děl v daném teritoriu (provozovatelé kin, televizního vysílání apod.), které jsou obdobné

---

⁵³ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 505 s.

⁵⁴ Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, str. 79

podlicenčním smlouvám uzavíraným výrobcem audiovizuálního díla s distributory a dalšími uživateli audiovizuálních děl na území České republiky.

Poskytnout podlicenci je možné pouze se souhlasem autora. Tento souhlas může být obsažen již v licenční smlouvě (tuto možnost autorský zákon předpokládá) či může jít o smlouvu samostatnou. Podobně jako u postoupení licence, může být souhlas s poskytnutím podlicence generální nebo se může vztahovat jen ke konkrétním osobám či může být jinak omezený. Pro případ, že není pro licenční smlouvu vyžadována písemná forma (nevýhradní licence), může být i souhlas s poskytnutím podlicence proveden ústně či konkludentně. V případě řetězení podlicencí je třeba, aby s možností následného poskytnutí podlicence souhlasil autor a nabyvatel licence, a případně též všichni další dosavadní nabyvatelé podlicencí.

Pro audiovizuální díla pak dále platí speciální ustanovení §§ 63 a 64 AutZ, zakotvující právní domněnky pro výrobce audiovizuálních děl výhodnější, o kterých podrobně pojednává kapitola 5.

Postoupení licence či poskytnutí podlicence bez souhlasu autora činí, až na výše uvedené výjimky, tento úkon absolutně neplatným pro rozpor se zákonem.

Licenční smlouva – ostatní ustanovení

Rozmnoženina pro autora

Kogentní ustanovení § 52 AutZ zakotvuje povinnost nabyvatele licence poskytnout autorovi na své náklady alespoň jednu rozmnoženinu autorova díla z rozmnoženin nabyvatelem pořízených na základě příslušné licence. Tuto povinnost má nabyvatel licence tehdy, lze-li to na něm spravedlivě požadovat a je-li to obvyklé. U audiovizuálního díla natáčeného na filmovou surovinu, které bude uváděno v kinech na klasických filmových kopiích, by mohla vzniknout otázka, na jakou formu autorské rozmnoženiny má autor právo – zda na filmovou kopii či pouze na DVD. Vzhledem k nákladům na pořízení filmové kopie (cca 25.000,- Kč u celovečerního filmu) a počtu autorů podílejících se na výrobě filmu, lze po nabyvateli licence – výrobci audiovizuálního díla jen těžko spravedlivě požadovat poskytnutí filmové kopie každému autorovi, který se na vzniku filmu podílel. Též z pohledu obvyklosti by byl případný požadavek autora na autorskou rozmnoženinu ve formě filmové kopie nepřijatelný. Ve filmové praxi je poskytování autorských rozmnoženin obvyklé ve formě DVD. Počet autorských rozmnoženin pro autory složek pro výsledné audiovizuální dílo nejzásadnějších (tedy především režie, scénář, kamera) bývá v licenčních smlouvách obvykle navýšen na 5 až 10. V televizní praxi poskytování autorských rozmnoženin obvyklé není.

Úpravy a změny díla

Ustanovení § 51 AutZ omezuje poskytnutou licenci ve vztahu k osobnostním autorským právům. Stanoví, že nabyvatel licence nesmí dílo upravit či jinak měnit, spojit ho s jiným dílem či jej zařadit do díla souborného. Dále též nabyvatel není oprávněn měnit název díla nebo označení autora. Výše uvedené neplatí, obsahuje-li licenční smlouva odlišné ujednání, a dále jedná-li se o takovou úpravu či jinou změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil (v takovém případě však nabyvatel nesmí dílo nebo jeho název změnit, pokud si svolení autor vyhradil i pro tyto změny a nabyvateli je taková výhrada známa). Zákonné domněnky dle §§ 63 a 64 AutZ pro díla audiovizuální a audiovizuálně užitá zakotvují oprávnění výrobce audiovizuálního díla k úpravám a zpracování díla,

spojení díla s jiným dílem i zařazení díla do díla souborného (viz kapitola 5). Problematická tak zůstává pouze změna názvu díla a změna označení autorství, a je třeba na úpravu možností těchto změn ve smlouvě pamatovat.

Povinnost využít licenci a odstoupení pro nečinnost

Ustanovení § 46 odst. 3 AutZ zakotvuje povinnost nabyvatele poskytnutou licenci využít, jedná se tedy o licenci zavazující. V případě porušení této povinnosti má autor právo na náhradu způsobené škody, která vznikne především u těch licenčních smluv, ve kterých je licenční odměna (nebo její část) stanovena v závislosti na užití díla. Ustanovení § 46 odst. 3 AutZ se obdobně použije též na nabyvatele podlicence. Povinnost nabyvatele poskytnutou licenci využít mohou smluvní strany v licenční smlouvě vyloučit; pak se jedná o licenci opravňující. Autor bude mít však i v případě licence opravňující (stejně jako v případě licence zavazující) právo od licenční smlouvy, byla-li sjednána jako výhradní, pro nečinnost nabyvatele odstoupit dle ustanovení § 53 AutZ.

Možnost odstoupení od smlouvy (ať již opravňující nebo zavazující) pro nečinnost nabyvatele je vázána na skutečnost, že nabyvatel výhradní licenci nevyužívá vůbec nebo ji využívá vzhledem k rozsahu licence nedostatečně. Zároveň tím musejí být značně nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora. V takovém případě musí autor nabyvatele nejprve vyzvat, aby v přiměřené lhůtě od dojití výzvy licenci dostatečně využil, a v takové výzvě musí autor na možnost odstoupení nabyvatele upozornit. Nevyužije-li nabyvatel licenci dostatečně ani přes tuto výzvu, může marným uplynutím přiměřené lhůty autor od licenční smlouvy odstoupit. Pokud autor takovou výzvu před odstoupením od smlouvy neučiní, je takové odstoupení absolutně neplatným právním úkonem, a to pro rozpor se zákonem.⁵⁵ Výzva není nutná, pokud využití licence nabyvatelem není možné nebo jestliže nabyvatel prohlásí, že licenci nevyužije.

Smlouva se ruší dnem doručení odstoupení nabyvateli, a nikoli tedy od počátku, jak je stanoveno v občanském zákoníku, který je ve vztahu k autorskému zákonu obecným předpisem. Důvodem odlišné úpravy je především zájem na tom, aby užití díla do doby odstoupení od smlouvy nebylo zásahem do autorského práva.⁵⁶

---

⁵⁵ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 530 s.

⁵⁶ srov. tamtéž, 531 s.

Autor není oprávněn od smlouvy pro nečinnost nabyvatele odstoupit, jestliže nevyužívání nebo nedostatečné využívání licence je způsobeno okolnostmi převážně spočívajícími na straně autora, tedy zejména v případě neodevzdání díla včas či neposkytnutí jiné potřebné součinnosti.

Nedohodnou-li se smluvní strany ve smlouvě jinak, smí autor své právo na odstoupení od smlouvy uplatnit nejdříve uplynutím dvou let od poskytnutí licence, a má-li být dílo odevzdáno až po poskytnutí licence, od takového odevzdání. Před uplynutím této lhůty nelze ani učinit výzvu popsanou v předchozím odstavci.

Vzhledem ke skutečnosti, že autor je v případě odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele povinen v některých případech (viz dále) vrátit nabyvateli odměnu, kterou od něj přijal na základě licenční smlouvy, od které odstoupil (v případě nevyužití licence vůbec), či její poměrnou část (v případě nedostatečného využití licence), a dále vzhledem k tomu, že v případě, že k tomu existují důvody zvláštního zřetele hodné – zejména s ohledem na důvody nevyužití licence – je autor povinen též nahradit nabyvateli škodu, která mu odstoupením od smlouvy vznikla, není odstoupení autora pro nečinnost nabyvatele v audiovizuální praxi příliš obvyklé. Povinnost vrácení přijaté odměny vychází z principu bezdůvodného obohacení. Autor odměnu obdrženu na základě licenční smlouvy není povinen nabyvateli vracet, jestliže byla ve smlouvě stanovena povinnost licenci využít, resp. nebyla-li tato povinnost nabyvatele smluvně vyloučena, a nabyvatel tuto svou povinnost porušil. Pokud je odměna stanovena pevnou částkou, zůstává autorovi nárok na odměnu v plném rozsahu, pro případ odměny stanovené v závislosti na výnosech z užití díla, má autor nárok na odměnu ve výši, v jaké by mu vznikl, kdyby nabyvatel v době před odstoupením od smlouvy licenci dostatečně využil. Nárok autora na odměnu má zde povahu spíše sankční.⁵⁷

Odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele je právem autora, které je kogentní a nemůže být tedy smluvně vyloučeno. Lhůta k uplatnění tohoto práva má však povahu dispozitivní, a lze ji tedy po vzájemné dohodě smluvních stran prodloužit. Toto prodloužení „však nemůže být takové, že by znemožnilo výkon práva na odstoupení a bylo by tak obcházením zákona“.⁵⁸ V audiovizuální praxi se lhůta

---

⁵⁷ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 532 s.

⁵⁸ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 166

k uplatnění práva na odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele obvykle sjednává v rozmezí 10 – 20 let.

Odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora

Autor může dle ustanovení § 54 odstoupit od licenční smlouvy též pro změnu svého přesvědčení. Podmínkou takového odstoupení je skutečnost, že dílo nebylo dosud zveřejněno, a že by jeho zveřejněním byly značně nepříznivě dotčeny oprávněné osobní zájmy autora. Autor je pak povinen nahradit nabyvateli škodu, která mu odstoupením od smlouvy vznikla. Z tohoto důvodu opět není odstoupení autora pro změnu jeho přesvědčení obvyklé. V případě audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých má dle zákonných domněnek uvedených v §§ 63 a 64 AutZ autor právo na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení pouze v případě, že je toto jeho právo ve smlouvě výslovně zakotveno. (viz kapitola 5)

Zánik licence

Ustanovení § 55 AutZ stanoví speciální úpravu k zániku závazku smrtí věřitele dle ustanovení § 579 odst. 2 ObčZ. Smrtí fyzické osoby, které byla licence udělena, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na její dědice a tato práva jsou tak předmětem dědictví. Zánikem právnické osoby, které byla licence udělena, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na jejího právního nástupce. V případě zániku právnické osoby bez právního nástupce, lze licenci postoupit na základě právního úkonu likvidátora směřujícího k likvidaci společnosti nebo na základě rozdělení likvidačního zůstatku. Vždy je však třeba dodržet podmínku stanovenou v § 48 odst. 2 AutZ, tedy že postoupit licenci je možné pouze s písemným souhlasem autora a o postoupení licence a osobě postupníka je třeba autora bez zbytečného odkladu informovat.⁵⁹ Přechod práv a povinností na právního nástupce nabyvatele licence lze v licenční smlouvě vyloučit.

---

⁵⁹ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 537 s.

6. Právní domněnka udělení licence dle autorského zákona

Vysoké investiční náklady zpravidla spojené s výrobou audiovizuálního díla byly dle důvodové zprávy k autorskému zákonu hlavním důvodem k zakotvení vyvratitelných právních domněnek udělení licencí k užití díla audiovizuálního a děl audiovizuálně užitých.⁶⁰ Tyto vyvratitelné právní domněnky byly poprvé definovány zákonem č. 121/2000 Sb., tedy současným autorským zákonem, a to v §§ 63 a 64. Do té doby se žádná obdobná úprava v autorských zákonech neobjevovala. V autorském zákoně č. 115/1953 Sb. bylo v § 9 stanoveno, že u filmového nebo podobně vytvořeného díla přísluší práva zahrnutá v právu autorském výrobci. Jednalo se tedy o legální cessi majetkových autorských práv k rukám výrobce.⁶¹ Autorský zákon č. 35/1965 Sb. (v závorkách znění po novele) v § 6 stanovil, že autoři jednotlivých složek filmového díla nebo díla vytvořeného (vyjádřeného) podobným způsobem (a autor díla takto nově vytvořeného, kterým je zpravidla režisér) udělejí výrobci svolení k užití díla smlouvou a že autorské právo k dílu takto vytvořenému jako celku vykonává výrobce. Byl tak „stanoven legální (nucený) výkon autorského práva k audiovizuálnímu dílu výrobce, aniž by k tomuto výkonu práva byl zapotřebí jakýkoli právní úkon stran (dohoda)“.⁶²

Úprava vyvratitelných právních domněnek udělení licence k užití k audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých platí od přijetí současného autorského zákona až dosud, pouze v lehce upravené podobě. Ke změně došlo pouze novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb. Tato novela jednak zpřesnila podmínky, za kterých dochází ke vzniku zákonné domněnky, kdy do té doby platnou podmínku spočívající v udělení „písemného svolení“ k zaznamenání na prvotní záznam, resp. k zařazení díla do díla audiovizuálního, nahradil podmínkou spočívající v udělení tohoto oprávnění písemnou smlouvou. Podstatnější změnou bylo zrušení významného omezení právní domněnky, která se do té doby nevztahovala na užití díla rozmnožováním, pokud šlo o pořizování rozmnoženin pro účely jejich rozšiřování, rozšiřováním a sdělováním veřejnosti

---

⁶⁰ srov. Důvodová zpráva k Zákonu č. 121/2000 Sb. ze dne 15.11.1999. Dostupné např. z WWW: <www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm>, str. 20

⁶¹ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 602 s.

⁶² tamtéž, 602 s.

zpřístupňováním díla způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.

Výrobce má právo užít audiovizuální dílo tedy v rozsahu vyvratitelné právní domněnky dle § 63 AutZ vzniká písemnou smlouvou mezi autorem audiovizuálního díla – režisérem – a výrobcem prvotního záznamu, ve které autor udílí výrobcovi oprávnění zaznamenat audiovizuální dílo na prvotní záznam. Prvotním záznamem audiovizuálního díla se pak „rozumí jeho první audiovizuální zachycení na hmotný podklad. (...) Hmotným nosičem záznamu může být filmový pás, videokazeta, optický nosič apod. Musí však jít o originál, ať má technickou podobu jakoukoli.“⁶³ Legální definice výrobce prvotního záznamu se v českém právním řádu nevyskytuje. Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, v platném znění však definuje výrobce audiovizuálního díla, a to jako právnickou nebo fyzickou osobu, z jejíhož podnětu a na jejíž odpovědnost byl poprvé pořízen záznam audiovizuálního díla a která k audiovizuálnímu dílu vykonává práva podle zvláštního právního předpisu, kterým je myšlen autorský zákon. Dle mého názoru mají pojmy výrobce prvotního záznamu a výrobce audiovizuálního díla stejný obsah, a proto tak za výrobce prvotního záznamu lze považovat právnickou nebo fyzickou osobu, z jejíhož podnětu a na jejíž odpovědnost byl prvotní záznam pořízen.

Oprávnění nabyté výrobcem dle vyvratitelné právní domněnky zakotvené v § 63 autorského zákona zahrnuje výhradní a neomezenou licenci k užití audiovizuálního díla ve znění původním, dabovaném i opatřeném titulky, jakož i k užití fotografií vytvořených v souvislosti s pořízením prvotního záznamu, a to s možností poskytnout oprávnění tvořící součást takové licence zcela nebo zčásti třetí osobě (poskytnutí podlicence). Jedná se tedy o výhradní licenci, neomezenou co do času, místa i způsobu užití. Licence nabytá výrobcem dle zákonné domněnky se tak vztahuje na celou dobu trvání majetkových práv, na všechny způsoby užití bez jakéhokoli omezení (narozdíl od úpravy účinné před novelou provedenou zákonem č. 216/2006 Sb.), a to po celém světě.

Pro praxi podstatné je ustanovení obsažené ve čtvrtém odstavci § 63 autorského zákona. Ten pro vztah mezi autorem audiovizuálního díla a výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla vylučuje použití ustanovení § 54, ledaže je sjednáno jinak

---

⁶³ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 609 s.

a stanovuje přiměřené použití ustanovení § 58 odst. 4 a obdobné použití ustanovení § 58 odst. 5. Ustanovení § 54 upravuje možnost autora písemně odstoupit od smlouvy, jestliže jeho dosud nezveřejněné dílo již neodpovídá jeho přesvědčení a zveřejněním díla by byly značně nepříznivě dotčeny jeho oprávněné osobní zájmy. Z důvodu ochrany investice výrobce se toto ustanovení u audiovizuálních děl nepoužije. Ustanovení § 58 AutZ omezuje výkon osobnostních práv autora u zaměstnaneckých děl. Přiměřeným použitím ustanovení § 58 odst. 4 AutZ lze dovodit, že v případě, že autor audiovizuálního díla udělil výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla písemnou smlouvou oprávnění zaznamenat je na prvotní záznam, poskytl mu zároveň svolení k jeho zveřejnění, úpravám, zpracování včetně překladu, spojení s jiným dílem a zařazení do díla souborného. „Jelikož výrobce narozdíl od zaměstnavatele nezískává právo výkonu, ale pouze licenci, ustanovení o uvádění díla pod jménem výrobce se tak nepoužije.“⁶⁴ Obdobným použitím ustanovení § 58 odst. 5 AutZ lze dovodit, že v případě, že autor audiovizuálního díla udělil výrobcí prvotního záznamu audiovizuálního díla písemnou smlouvou oprávnění zaznamenat je na prvotní záznam, poskytl mu zároveň svolení k jeho dokončení pro případ, že jeho právní vztah k výrobcí skončí dříve, než dílo dokončí, jakož i pro případ, že budou existovat důvodné obavy, že autor dílo nedokončí řádně nebo včas v souladu s potřebami výrobce. Ostatní osobnostní práva zůstávají autorovi audiovizuálního díla zachována, je tak třeba dbát zejména na to, aby nebylo dílo užíváno způsobem snižujícím jeho hodnotu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 3 AutZ.⁶⁵

Právo výrobce užít dílo audiovizuálně užití v rozsahu vyvratitelné právní domněnky dle § 64 AutZ vzniká písemnou smlouvou mezi autorem díla audiovizuálně užitého a výrobcem prvotního záznamu audiovizuálního díla, ve které autor výrobcí udílí oprávnění k zařazení dílo do díla audiovizuálního. Oprávnění nabyté výrobcem dle vyvratitelné právní domněnky zakotvené v § 64 AutZ zahrnuje pak svolení dílo beze změny nebo po zpracování či jiné změně zařadit do díla audiovizuálního, zaznamenat je pro prvotní záznam takového audiovizuálního díla, jakož i dabovat je a opatřit je titulky a výhradní a neomezenou licenci k užití díla při užití audiovizuálního díla, jakož i

---

⁶⁴ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 187

⁶⁵ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 611 s.

fotografií vytvořených v souvislosti s pořízením prvotního záznamu, a to s možností poskytnout oprávnění tvořící součást takové licence zcela nebo zčásti třetí osobě (poskytnutí podlicence). Ustanovení § 63 odst. 4, tedy vyloučení možnosti autora odstoupit od smlouvy pro změnu svého přesvědčení, přiměřené použití ustanovení o omezení osobnostních práv a obdobné použití ustanovení o možnosti dokončit nehotové dílo, platí pro díla audiovizuálně užitá obdobně. Výhradnost licence k užití díla se vztahuje pouze na jeho užití v rámci audiovizuálního díla, neomezuje tedy autora v užití svého díla samostatně či v rámci jiného audiovizuálního díla. Ustanovení § 64 odst. 2 AutZ však stanoví, že autor díla audiovizuálně užitého, není-li sjednáno jinak, může udělit svolení k zařazení takového díla do jiného audiovizuálního díla či zařadit je do takového díla sám až po uplynutí deseti let od udělení svolení výrobcí k zařazení svého díla do původního audiovizuálního díla.

Zákonná domněnka udělení licence k užití děl audiovizuálně užitých se vztahuje na všechna díla audiovizuálně užitá s výjimkou děl hudebních. Důvodem je tradiční silné postavení autorů hudebních děl a jejich kolektivního správce Ochranného svazu autorského. Výrobce audiovizuálního díla tak musí získat pouze svolení k zařazení díla hudebního do díla audiovizuálního (tzv. synchronizační licence). Synchronizační licenci v některých případech uděluje Ochranný svaz autorský, ve většině případů však mají autoři hudebních děl sjednáno s Ochranným svazem autorským tzv. synchronizační výjimku a svolení k zařazení hudebního díla do díla audiovizuálního je tak třeba získat přímo od jeho autora. Oprávnění k užití tohoto díla při užití díla audiovizuálního jsou pak nuceni obstarat uživatelé audiovizuálního díla, tedy např. provozovatelé kin, provozovatelé televizního vysílání apod. K tomu je třeba přihlížet při sjednávání výše odměny pro autory hudebních děl. Tito autoři totiž kromě odměny od výrobce za poskytnutí svolení se zařazením hudebního díla do díla audiovizuálního obdrží ještě další odměnu za užití jejich díla při užití díla audiovizuálního, vybíranou od uživatelů audiovizuálních děl Ochranným svazem autorským.

V případě splnění předpokladů vyvratitelných právních domněnek dle §§ 63 a 64 AutZ platí, není-li sjednáno jinak, že se autor díla audiovizuálního, resp. autoři děl audiovizuálně užitých s výrobcem prvotního záznamu dohodli na odměně ve výši, která je ve smyslu ustanovení § 49 odst. 2 písm. a) obvyklá, tedy odměně ve výši, která je

obvyklá v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy pro takový druh díla.⁶⁶

Vznik zákonné domněnky poskytnutí licence k užití audiovizuálního díla, resp. díla audiovizuálně užitého, výrobcí je možné dohodou stran omezit či vyloučit, např. omezení práva podlicence, omezení časového či místního rozsahu licence či vyloučení některého způsobu užití.⁶⁷ Je též možné – a v praxi zcela obvyklé – obsah zákonné domněnky upravit prostřednictvím samostatných ustanovení typických pro klasickou licenční smlouvu. V takovém případě se pak zákonné domněnky vůbec neuplatní, či se uplatní pouze některá jejich část, na jejíž obsah nebylo ve smlouvě pamatováno.

Zakotvení vyvratitelných právních domněnek dle §§ 63 a 64 AutZ má v podstatě za následek, že není nutné s autory děl audiovizuálních a audiovizuálně užitých uzavírat licenční smlouvy tak, jak byly popsány v předchozí kapitole, ale pouze smlouvy, jejichž předmětem bude udělení oprávnění k zaznamenání audiovizuálního díla na prvotní záznam, resp. udělení oprávnění k zařazení díla do díla audiovizuálního. Toho však bývá využíváno spíše u drobných audiovizuálních děl, děl u kterých lze o jejich autorskoprávní povaze úspěšně pochybovat (např. reportáže) či u osob, u kterých jejich autorský vklad do díla není tak podstatný (např. úprava literárního scénáře režisérem či hercem v průběhu natáčení). Při výrobě významnějších audiovizuálních děl je zcela běžné uzavírání klasických licenčních smluv, ve kterých jsou jednotlivá oprávnění a poskytnuté licence podrobně popsány, a to především z důvodu vyšší právní jistoty výrobce audiovizuálního díla a též z důvodu korektnosti vztahů výrobce audiovizuálního díla a jednotlivých autorů. Autoři děl audiovizuálních a audiovizuálně užitých si totiž vesměs nejsou vědomi existence popsaných vyvratitelných právních domněnek a většinou netuší, jaká všechna oprávnění výrobcí prvotního záznamu podpisem smlouvy o udělení oprávnění k zaznamenání audiovizuálního díla na prvotní záznam resp. zařazení díla do díla audiovizuálního poskytl, a mohou se tedy poté cítit podvedeni. I když by v případném soudním sporu tito autoři zřejmě úspěšní nebyli (pokud by se jim zákonnou domněnkou nepodařilo vyvrátit), pověst výrobce

---

⁶⁶ srov. str. 21 této práce

⁶⁷ srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 605 s.

audiovizuálního díla jako spolehlivého a čestného smluvního partnera by byla poškozena. To by mohlo mít významný vliv na pozdější spolupráci tohoto výrobce nejen s dotčeným autorem, nýbrž též s ostatními autory, jelikož autorů i výrobců audiovizuálních děl není mnoho a jedná se o poměrně uzavřenou a dobře propojenou komunitu. Přesto tedy, že zákon výrobcí žádnou poučovací povinnost neukládá a výrobce jedná v souladu se zákonem, bývá v zájmu výrobce samotného, aby ve smlouvách s autory uvedl všechny relevantní skutečnosti, které uzavřením takové smlouvy nastanou. V této souvislosti je třeba zmínit, že zákonných domněnek upravených v §§ 63 a 64 AutZ, bývá v praxi přece jen někdy využíváno, nebo spíše zneužíváno v těch případech, kdy jsou jednání mezi výrobcem audiovizuálního díla a autorem (zejména scénáristou) komplikovaná a autor například není ochoten poskytnout producentovi předem souhlas ke všem úpravám svého díla. Vždy je však třeba počítat s možností vyvrácení právních domněnek a možností poškození dobré pověsti.

7. Dílo vytvořené na objednávku

V oblasti audiovizuální tvorby dochází ve většině případů k uzavírání smluv s autory děl audiovizuálně užitých a autorem audiovizuálního díla v době, kdy tato díla dosud nevznikla. Pro výrobce audiovizuálního díla je pak podstatné smluvně upravit nejen užití budoucího díla, ale též jeho vytváření. Vytváření díla pak bývá smluvně upraveno formou smlouvy o dílo.

Smlouva o dílo je jako smluvní typ zakotvena v § 631 a násl. občanského zákoníku a v § 536 a násl. obchodního zákoníku. V autorském zákoně z roku 1965 (zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých) byla v § 27 uvedeného zákona jako zvláštní typová autorskoprávní smlouva upravena smlouva o vytvoření díla. Ta byla definována jako smlouva, ve které se autor zavazuje vytvořit pro objednatele za odměnu literární, vědecké nebo umělecké dílo a uděluje svolení, aby objednatel dílo užil k účelu smlouvou vymezenému. Jednalo se tedy o jakousi kombinaci "klasické" smlouvy o dílo a smlouvy licenční. Autor byl povinen dílo vytvořit osobně ve stanovené lhůtě a nárok na sjednanou odměnu mu zásadně vznikl okamžikem odevzdání díla. Upravena byla též možnost odstoupení od smlouvy ze strany objednatele v případě, že dílo vykazovalo neodstranitelné vady, které bránily, aby mohlo být dílo užito k účelu smlouvou stanovenému, a v případě, že autor bez závažného důvodu dílo řádně neodevzdal ani v dodatečné lhůtě, kterou mu objednatel poskytl. Poskytnutí dodatečné lhůty nebylo třeba v případě, že ze smlouvy nebo z povahy věci vyplývalo, že objednatel nemůže mít na opožděném splnění zájem; v takovém případě pak měl objednatel právo požadovat vrácení toho, co již autorovi plnil. Odstoupení od smlouvy pro odstranitelné vady díla pak bylo možné pouze v případě, jestliže autor vady neodstranil ani v přiměřené lhůtě, kterou mu objednatel k tomu účelu poskytl.

Současný autorský zákon smlouvu o vytvoření díla jako zvláštní smluvní typ již neupravuje. V § 61 AutZ jsou však zakotvena pravidla vztahující se na díla vytvořená na objednávku, tedy na taková díla, která byla autorem vytvořena na základě smlouvy o

dílo. Toto ustanovení se uplatní pouze v případě, kdy smlouvu o dílo uzavírá na straně zhotovitele přímo autor.⁶⁸

První odstavec uvedeného ustanovení zakotvuje zákonnou vyvratitelnou domněnku poskytnutí licence objednateli k užití díla k účelu vyplývajícímu ze smlouvy.⁶⁹ K užití díla nad rámec takového účelu je pak objednatel nucen uzavřít s autorem zvláštní licenční smlouvu. Stanovení účelu smlouvy není pojmovým znakem smlouvy o dílo podle občanského ani podle obchodního zákoníku a v případě, že ve smlouvě výslovně uveden není, je třeba jej dovozovat z obsahu smlouvy, jednání stran před uzavřením smlouvy apod. V případě soudního sporu je pak třeba účel smlouvy dokazovat a soud je povinen jej zjišťovat (resp. v civilním sporném řízení soud procesně poučí konkrétního účastníka řízení o jeho povinnosti účel smlouvy o dílo tvrdit a prokazovat).⁷⁰ Z výše uvedeného vyplývá, že podrobné výslovné vymezení účelu smlouvy je ve smlouvě o dílo vztahující se k vytvoření díla autorského velice žádoucí. V oblasti audiovizuálních děl (zejm. celovečerních filmů) však i v případě, že je účel smlouvy ve smlouvě výslovně specifikován, a to i velmi podrobně, nepokryje zcela všechny způsoby užití díla, potřebné k plnému obchodnímu využití audiovizuálního díla. V audiovizuální praxi proto bývá zcela běžné uzavírání kombinovaných smluv s autory audiovizuálního díla a děl audiovizuálně užitých, které v sobě zahrnují smlouvu o dílo i smlouvu licenční.

Druhý odstavec ustanovení § 61 AutZ pro případ, že není ve smlouvě sjednáno jinak, upravuje možnost autora dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele. Pojem oprávněných zájmů objednatele není v autorském zákoně blíže specifikován a je třeba jej vykládat podle všech okolností konkrétního případu. V audiovizuální praxi připadají v úvahu zejména soutěžní zájmy objednatele, především z hlediska ochrany před nekalou soutěží.⁷¹ Toto ustanovení je dispozitivní a je proto vhodné jej smluvně vyloučit, jelikož dokazování poškození oprávněných zájmů objednatele autorem by bylo zdlouhavé a zřejmě též i značně komplikované. V audiovizuální praxi však bývá toto ustanovení

---

⁶⁸ Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005, str. 182

⁶⁹ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 579 s.

⁷⁰ tamtéž, 580 s.

⁷¹ srov. tamtéž, 581 s.

vyloučeno již tím, že v kombinované smlouvě (viz výše) bývá zakotvena výhradní licence k užití díla.

Obdobná úprava je obsažena též v obchodním zákoníku, konkrétně v ustanovení § 558 ObchZ, dle kterého je-li předmětem díla výsledek činnosti, který je chráněn právem z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, je objednatel oprávněn použít jej pouze k účelu vyplývajícímu z uzavřené smlouvy o dílo; k jiným účelům je oprávněn jej použít jen se souhlasem zhotovitele.

Jak vyplývá z výše uvedeného, lze v audiovizuální praxi zákonné úpravy děl vytvořených na objednávku dle autorského zákona a obchodního zákoníku využít pouze v případě drobných audiovizuálních děl a děl, u kterých je jejich autorskoprávní povaha sporná (např. televizní reportáže). Spoléhat na tuto zákonnou úpravu při výrobě celovečerního hraného filmu by bylo velmi nezodpovědné a nebezpečné.

8. Důsledky nevyřešených autorských práv a ochrana osobnosti

Důsledky nevyřešených autorských práv

Právní řád poskytuje autorům audiovizuálních děl a děl audiovizuálně užitých řadu prostředků sloužících k jejich obraně proti neoprávněným zásahům do jejich autorských práv či hrozbě těchto zásahů. Základní ochranu proti neoprávněnému zásahu do autorských práv poskytuje autorský zákon v ustanovení § 40 a násl. Další možnost obrany proti neoprávněnému zásahu do autorských práv pak upravuje občanský zákoník v ustanovení § 415 a násl. Neoprávněné užití autorského díla upravuje též správní i trestní právo.

Ustanovení § 40 AutZ stanoví demonstrativní výčet zvláštních žalobních nároků autora vůči osobě, která do jeho autorského práva neoprávněně zasáhla nebo je ohrozila. Jedná se o tyto nároky⁷²:

- i. Určovací nárok. Autor má právo domáhat se určení svého autorství.
- ii. Zdržovací (negatorní) nárok. Autor má právo domáhat se zákazu ohrožení svého autorského práva, včetně jeho hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva. Autorský zákon dále uvádí demonstrativní výčet konkrétních zdržovacích nároků, kterých se autor může domáhat. Jsou jimi zákaz neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti a neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy.
- iii. Informační nárok. Autor má právo na sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí, a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetí osobě. Tento nárok se v oblasti audiovize uplatní v převážné míře pouze v případě tzv. pirátských rozmnoženin audiovizuálních děl. Jelikož by si však

---

⁷² srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 418 s. a násl.

toto téma zasloužilo rozsáhlejší pojednání, které by výrazně přesahovalo požadavky na rozsah diplomové práce, a jelikož se jedná o téma již poněkud odlehlejší, nebude se tato práce tímto tématem zabývat.

- iv. Odstraňovací (restituční) nárok. V případě, že do autorského práva již bylo zasazeno, má autor právo domáhat se odstranění následků takového zásahu, zejména stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla z obchodování nebo jiného užití, zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla a/nebo zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla.
- v. Nárok na přiměřené zadostiučinění (satisfakční nárok). Autor má právo požadovat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, a to zejména formou omluvy. V případě, že by se přiznání takového zadostiučinění nejevilo postačujícím, má autor též právo požadovat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění též formou zadostiučinění v penězích. Výši peněžitého zadostiučinění pak určí soud s přihlédnutím zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo.
- vi. Zvláštní zdržovací nárok vůči poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora.
- vii. Nárok na uveřejnění rozsudku. Autorovi může soud ve vyhovujícím rozsudku přiznat též právo uveřejnit tento rozsudek na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit též rozsah, formu a způsob uveřejnění.

V případě výhradní licence má právo se nároků dle ustanovení § 40 odst. 1 písm. b) až d) (body ii., iii. a iv.) a odst. 3 (bod vii.) a 4 (náhrada škody a bezdůvodné obohacení – viz dále) AutZ domáhat pouze nabyvatel výhradní licence, jehož takto smluvně nebo zákonem nabyté výhradní oprávnění bylo ohroženo nebo porušeno.

V této souvislosti je třeba zmínit, že za neoprávněný zásah do autorského práva se dle ustanovení § 45 AutZ považuje též používání pro své dílo názvu nebo vnější úpravy již použitých po právu jiným autorem pro dílo téhož druhu, jestliže by to mohlo vyvolat nebezpečí záměny obou děl, pokud nevyplývá z povahy díla nebo jeho určení jinak.

Autor má též právo domáhat se náhrady škody, která mu byla neoprávněným zásahem do jeho autorského práva způsobena, včetně ušlého zisku, dle ustanovení § 420 a násl. ObčZ a vydání bezdůvodného obohacení dle ustanovení § 451 ObčZ. Autorský zákon v ustanovení § 40 odst. 4 výslovně uvádí, že právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle občanského zákoníku zůstává vznikem autorskoprávní odpovědnosti nedotčen. V případě obtížné dokazatelnosti skutečné výše ušlého zisku může autor využít autorským zákonem stanovené možnosti domáhat se náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Jedná se však pouze o stanovení zvláštní metodiky výpočtu výše ušlého zisku, obecné podmínky vzniku odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku tím však nejsou nikterak dotčeny. Autorský zákon též odlišně od obecné úpravy stanoví výši bezdůvodného obohacení pro případ nakládání s dílem bez potřebného právního důvodu, a to jako dvojnásobek obvyklé smluvní licenční odměny. Takto pojatý způsob určení bezdůvodného obohacení ztrácí povahu pouhého restitučního nároku na vydání bezdůvodného obohacení a blíží se již pojetí sankčnímu formou soukromé pokuty.⁷³

Neoprávněným zásahem do autorských práv je možno spáchat též správní delikt, a to přestupek – v případě fyzické osoby – či jiný správní delikt – v případě právnické osoby. Úprava těchto správních deliktů je obsažena přímo v autorském zákoně, a to v §§ 105a, 105b a 105c AutZ. Skutkové podstaty “autorskoprávních” přestupků jsou totožné se skutkovými podstatami “autorskoprávních” správních deliktů, shodné jsou též výše jednotlivých pokut. Liší se tak pouze způsob projednání věci, kdy přestupek musí být projednán v režimu zákona o přestupcích a subsidiárně též správního řádu, zatímco na projednání správního deliktu se vztahuje pouze správní řád. Fyzická osoba se dopustí přestupku a právnická či podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu v autorskoprávní oblasti mimo jiné tím, že neoprávněně užije autorské dílo, umělecký výkon, zvukový či zvukově obrazový záznam, rozhlasové nebo televizní vysílání nebo databázi. Za tento přestupek, resp. jiný správní delikt hrozí fyzické osobě, resp. právnické či podnikající fyzické osobě pokuta ve výši do 150.000,- Kč. Při určení výměry pokuty přihlédne správní orgán k závažnosti správního deliktu, zejména ke

---

⁷³ Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, 435 s.

způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán. Správní delikty na úseku autorského práva projednávají a rozhodují o nich v prvním stupni obecní úřady obcí s rozšířenou působností, v jejichž územním obvodu byl správní delikt spáchán.

Postih neoprávněných zásahů do autorského práva je upraven též v trestním zákoníku, a to v ustanovení § 270. Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, dopustí se trestného činu “porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi”. Za tento trestný čin může být jeho pachatel potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. V případě, že spáchaný čin vykazuje znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání, či získá-li pachatel takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu (nejméně 500.000,- Kč), může být pachatel potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Získá-li pachatel pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu (nejméně 5.000.000,- Kč), nebo dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

Důsledky nevyřešených autorských práv – praktický pohled

Pro názornost budou v této kapitole jednotlivé zákonné nároky autora a další možné postihy rušitele autorských práv aplikována na ilustračním příkladu celovečerního hraného filmu, jehož výrobce řádně nevypořádal autorská práva autora knižní předlohy ke scénáři, a který byl před týdnem uveden do kin. Tento příklad je zřejmě přehnaný a v praxi snad nebude moc obvyklý. Zvolen byl proto, aby na něm bylo možno demonstrovat snad všechny možnosti autorovy ochrany a právního postihu výrobce. Je však třeba upozornit, že podobných prostředků by se mohl domáhat v některých případech též například dramaturg či režisér, který drobně upravil scénář a přitom ve smlouvě nedal producentovi svolení a licenci k užití této jeho autorské úpravy.

Autor – v uvedeném příkladě autor knižní předlohy, jehož dílo bylo neoprávněně užito, se může domáhat v první řadě určení svého autorství podle § 40 odst. 1 písm. a) AutZ. To by v tomto ilustračním případě na první pohled nebyl zřejmě nijak závažný problém. Ovšem kromě narušení dobré pověsti výrobce by tato skutečnost mohla výrobcu přivodit též nemalé finanční náklady. Bylo by totiž nutné nechat vytisknout nové plakáty, letáky a jiné tiskové materiály. Mnohem dražší by však zřejmě byla výroba nových titulků filmu, zejména v případě klasických filmových kopiích.

Právo autora domáhat se zákazu ohrožení nebo neoprávněného zásahu do svého práva, včetně hrozícího opakování dle § 40 odst. 1 písm. b) AutZ, by ve výše uvedeném případě znamenalo zejména zákaz výroby dalších kopií filmu, včetně DVD nosičů, nemožnost film dále promítat, vysílat v televizi, či jinak hospodářsky využívat, ale též zákaz jakékoli propagace filmu.

Restituční nárok autora dle § 40 odst. 1 písm. d) AutZ by v uvedeném případě mohl představovat nárok na okamžité stažení filmu z kin a zničení všech kopií a ostatních rozmnoženin filmu. Finanční důsledky takového opatření jsou nedozírné. Kromě skutečnosti, že vyrobený film není možné žádným způsobem hospodářsky využít a dosáhnout tak uhrazení nákladů na výrobu filmu, připadají v úvahu též pokuty od distributora či provozovatele televizního vysílání. Zmírnění těchto následků lze dosáhnout prostřednictvím ustanovení § 40 odst. 2 AutZ, který stanoví, že opatření sloužící k odstranění následků zásahu do autorského práva musí být přiměřené

závažnosti porušení tohoto práva a musí být přihlédnuto k zájmům třetích osob, zejména spotřebitelů a osob jednajících v dobré víře (zde zejména distributor, provozovatelé kin, provozovatel televizního vysílání apod.).

V § 40 odst. 1 písm. e) AutZ je upraveno právo autora na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, kterým se rozumí omluva nebo i zadostiučinění v penězích. K plnění tohoto ustanovení je nutné, aby nějaká nemajetková újma byla autorovi způsobena. Autorský zákon výslovně preferuje jako formu zadostiučinění omluvu, ovšem v závažných případech, ve kterých by se omluva nejevila postačující, je možné přiznat i zadostiučinění v penězích. To se může například stát v případě, kdy by autorem literární předlohy byl známý intelektuální spisovatel a film by byl prezentován jako jednoduché komerční dílo.

Autor by měl dále právo na náhradu škody včetně případného ušlého zisku (například v případě, že by již měl autor literární předlohy sjednání licenční smlouvu k užití svého díla jeho filmovou adaptací s jiným výrobcem) a právo na vydání bezdůvodného obohacení, které, jak již bylo uvedeno výše, činí dvojnásobek odměny, která by byla na získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem obvyklá.

Proti výše uvedeným finančním důsledkům (které by v krajním případě mohl autor uplatnit souběžně) je už pro výrobce filmu, který nevyřešil všechna autorská práva, pokuta od obecního úřadu v maximální výši 150 000,- Kč za správní delikt podle § 105b odst. 1 písm. a) a odst. 2 AutZ spíše zanedbatelná. Mnohem zásadnější je však skutečnost, že dle ustanovení § 135 odst. 1 občanského soudního řádu, je rozhodnutím o spáchání přestupku či jiného správního deliktu vázán soud v případném občanskoprávním sporu (např. o náhradu škody).

I když to zřejmě nebude v České republice zcela aktuální, je třeba se zmínit i o možnosti trestněprávního postihu výrobce audiovizuálního díla, v uvedeném případě zřejmě v podobě trestu odnětí svobody až na dvě léta a zákazu činnosti. Je ovšem nutné dodat, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu je nezbytný úmysl.

Výše popsané postihy za nerespektování autorských práv či jejich nesprávné smluvní ošetření jsou záměrně dotaženy do extrému. V českém filmovém prostředí nejsou soudní spory obvyklé a strany se ve většině případů dohodnou mimosoudně.

Ovšem vzhledem k neustálému zvyšování důrazu na práva duševního vlastnictví a častému laxnímu přístupu některých výrobců audiovizuálních děl pokládám za potřebné možnosti právního postihu v této podobě v práci uvést.

Ochrana osobnosti

V souvislosti s výrobou audiovizuálních děl mohou výrobce těchto děl postihnout též jiné spory, nemající autorskoprávní povahu. Zejména filmové adaptace skutečných událostí a opravdových životních příběhů totiž mohou přivodit vznik mnoha neoprávněných zásahů do osobnosti fyzických osob.

Dle ustanovení § 11 ObčZ má každá fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. V souvislosti s hraným audiovizuálním dílem připadá v úvahu zejména zásah do práva na soukromí s možnou kombinací s právem na ochranu jména.⁷⁴

Právo na osobní soukromí v sobě zahrnuje právo fyzické osoby rozhodnout podle vlastního uvážení zda, popřípadě v jakém rozsahu a jakým způsobem, mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny třetím osobám.⁷⁵ Zpracovat a rozšiřovat skutečnosti osobního soukromí lze tedy jen s předchozím souhlasem dotčené osoby. Neoprávněným využíváním skutečností soukromého života však není každé vylíčení skutečností vykazující určité shodné znaky se skutečným příběhem ze soukromého života této osoby, ale pouze jejich vylíčení za takových okolností, které jsou objektivně způsobitelné vyvolat ve veřejnosti přesvědčení, že jde o vylíčení skutečností soukromého života konkrétní osoby.⁷⁶

Příkladem zásahu do všeobecných osobnostních práv může být film, popisující příběh postavy, která má jméno skutečně žijící osoby, přičemž osud této postavy je velmi podobný osudu této žijící osoby, či film, ve kterém má postava sice jméno smyšlené, ovšem její příběh je nápadně podobný veřejně známému příběhu skutečně žijící osoby. Problematické může být též pojmenování postavy smyšleného příběhu velmi neobvyklým jménem, které je např. v telefonním seznamu ojedinělé, a může tak u

---

⁷⁴ Šalomoun, M. Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, 84 s.

⁷⁵ srov. Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, 87 s.

⁷⁶ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. vydání. Linde Praha, 2004. 339 s.

veřejnosti dojit k zaměnění smyšlené postavy se skutečně žijícím člověkem.⁷⁷ V takových případech, zvláště jde-li o citlivé informace, lze očekávat, že se dotčená osoba bude bránit podáním žaloby k soudu.

Při výrobě hraných audiovizuálních děl inspirovaných či přímo natočených podle skutečných událostí je tedy velmi vhodné získat svolení všech osob, jejichž osud (příp. ve spojení se jménem) může být zaměnitelný s postavami, které se v chystaném díle budou vyskytovat, a to zejména od těch osob, které nejsou všeobecně známé a žijí běžný život, který může být zveřejněním filmu a spojením si filmových postav s těmito osobami vážně narušen (např. bývalý kriminálník, prostitutka, kteří nyní vedou spořádaný život atd.). Prohlášení, která se často ve filmech objevují, že všechny postavy i příběhy filmu jsou smyšlené a jejich případná podobnost se skutečností je zcela náhodná, ani žádná podobná prohlášení, nemají sama o sobě žádný právní význam. Odpovědnost za nemajetkovou újmu vzniklou porušením všeobecných osobnostních práv je založena na objektivním principu a k jejímu vzniku tedy není vyžadováno zavinění. Proto výrobcům audiovizuálních děl nelze než doporučit ověřovat si i u smyšlených příběhů a smyšlených jmen postav, zdali skutečně neexistují osoby, které jsou s postavami příběhu zaměnitelné.⁷⁸

Získání souhlasu s užitím veškerých osobnostních atributů osob, o kterých audiovizuální dílo pojednává, je pak zcela nezbytné u audiovizuálních děl dokumentárních.

Prostředky ochrany osob, do jejichž všeobecných osobnostních práv bylo zasaženo, jsou obdobné prostředkům ochrany autorskoprávní. Osoba, do jejíhož práva na ochranu osobnosti bylo neoprávněně zasaženo, může u soudu požadovat jednak upuštění od neoprávněných zásahů, odstranění následků těchto zásahů a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, které může být v případě, že byla ve značné míře snížena její důstojnost či vážnost ve společnosti, vyjádřeno též v penězích.

Po smrti fyzické osoby přísluší, uplatňovat právo na ochranu její osobnosti jejímu manželu nebo partnerovi a dětem, a není-li jich, jejím rodičům. Dále toto právo nikomu jinému nepřísluší a není předmětem dědictví. Po smrti všech výše uvedených osob se

---

⁷⁷ srov. Šalomoun, M. Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, 84 – 85 s.

⁷⁸ srov. tamtéž, 83 – 87 s.

tedy ze soukromí osob stávají v podstatě historická fakta, která je možno zpracovávat bez omezení.⁷⁹

Závěrem této kapitoly bych ráda uvedla aktuální příklad audiovizuálního díla, u kterého by mohl nastat zásah do všeobecných osobnostních práv. Jedná se o chystaný celovečerní film režiséra Petra Nikolajeva o Františku Mrázkovi. Z informací z tisku vyplývá, že výrobce tohoto filmu nebude mít k výrobě filmu svolení dotčených osob (dětí pana Mrázka a též dalších osob ve filmu vystupujících). Pan Nikolajev je přesvědčen, že situaci vyřeší tím, že nebude ve filmu uvádět skutečná jména a například pana Mrázka přejmenuje na pana Vedrala a některé politické reprezentanty bude uvádět pod přezdívkami. Přitom však ve všech rozhovorech poskytovaných tisku jednoznačně hovoří o tom, že postava pana Vedrala bude představovat osobu pana Mrázka, a též uvádí přezdívky politiků s vysvětlením, o kterého politika se jedná. V případě, že chystaný film bude obsahovat též pasáže týkající se soukromí pana Mrázka či jiných osob či bude obsahovat nepravdivé hypotézy poškozující dobrou pověst těchto osob, myslím, že do všeobecných osobnostních práva pana Mrázka a případně též dalších osob, by mohlo být neoprávněně zasazeno, a bude zajímavé sledovat, zda se některé z dotčených osob budou bránit soudní cestou.

---

⁷⁹ Šalomoun, M. Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, 88 s.

Závěr

Diplomová práce pojednává o velice specifické oblasti autorského práva, o audiovizuálních dílech. Zvláštní povaha audiovizuálních děl vyžaduje zvláštní zákonnou úpravu, která by měla být co nejpřesnější a nejpodrobnější. Současný autorský zákon sice zvláštní zákonnou úpravu obsahuje, ovšem tato zdaleka nepostihuje všechna specifika audiovizuální tvorby. Současný autorský zákon především zcela postrádá definici klíčového autorskoprávního pojmu v oblasti audiovize - díla audiovizuálně užitého. Tato skutečnost pak s sebou přináší řadu výkladových problémů. Myslím si však, že ani ten nejlepší zákon nemůže veškerá specifika audiovizuální tvorby postihnout, a zůstane tedy vždy na právní teorii či spíše praxi, aby právní otázky, které v souvislosti s audiovizuálními díly vyvstávají a v budoucnu dále vyvstanou, vyřešila.

Oblast audiovizuální tvorby je specifická nejen svoji mimoprávní povahou, ale též povahou prostředí, ve kterém jsou audiovizuální díla vytvářena. Vzhledem ke skutečnosti, že audiovizuální díla bývají vytvářena poměrně úzkou komunitou osob, které se navzájem osobně znají, jsou soudní spory týkající se audiovizuálních děl spíše výjimkou a většina případných sporů bývá řešena mimosoudně. To má za následek absenci judikatury z této právní oblasti a tudíž i ztížení výkladu zákonné úpravy audiovizuálních děl.

Práce měla za cíl přehledně rozebrat právní úpravu audiovizuálních děl, rozšířit tento rozbor o poznatky z praxe a pojednat o některých praktických otázkách, které vznikají při výrobě a užití audiovizuálních děl.

Seznam použitých zkratk

AutZ	Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Sb.	Sbírka zákonů ČR

Seznam použité literatury a pramenů

- Gerloch, A. Teorie práva. 3. rozšířené vydání, Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, 150 s.
- Chaloupková, H., Holý, P. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007
- Jehlička, O., Švestka, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004
- Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. vydání. Linde Praha, 2004
- Kříž, J., Holcová, I., Kordač, J., Křesťanová, V. Autorský zákon a předpisy související. Komentář. 2. aktualizované vydání, Praha : Linde Praha, 2005
- Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007
- Tůma, P. Smluvní licence v autorském právu. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007,
- Šalomoun, M. Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003

Webové zdroje

- Důvodová zpráva k Zákonu č. 121/2000 Sb. ze dne 15.11.1999. Dostupné např. z WWW: www.nkp.cz/o_knihovnach/AutZak/Duv.htm
- Podmínky podpory programu MEDIA [online] Dostupné na <http://www.mediadeskcz.eu/cz/financovani/vyzvy/zobrazit/9-televizni-vysilani/0>
- Asociace Českých Kameramanů. Deklarace o autorství kameramanů z prvního mezinárodního kongresu o autorských právech kameramanů. [online] 14.1.2010. Dostupné z WWW: www.ceskam.cz/cz/autorsky-zakon/deklarace-o-autorstvi-kameramanu-z-prvniho-mezinarodniho-kongresu-o-autorskych-pravech-kameramanu
- Kallista, J. Texty k úvodům do oboru produkce [online] Dostupné z WWW: <http://www.famu.cz/pro-studenty/uvody-a-praktika/antologie-pro-1-rocniky-famu/>

CHARLES UNIVERSITY IN PRAGUE

FACULTY OF LAW

THESIS

AUDIOVISUAL WORKS

MgA. Michaela Slunčiková

Prague 2011

Thesis on Audiovisual works – Abstract

The thesis deals with the legal regulation of audiovisual works in the Czech legal order. The thesis analyzes this legislation in detail with regard to the audiovisual experience, and also discusses some of the practical issues arising during the production and use of audiovisual works.

In the introduction to the thesis, individual sources of legal regulation of audiovisual works are listed and also the key issues covered by the thesis.

The first chapter defines the term of “an audiovisual work” and it also focuses on the development of the legal definition of this term.

The second chapter is regarding the author of an audiovisual work; it describes who was considered to be an author of the audiovisual work in the past and who is considered to be an author under the current legislation.

The third chapter defines another important term of the legal regulation of audiovisual works, namely so-called “works audiovisually used” (works which are used in the audiovisual work). It is also regarding the authors of works audiovisually used. The term “works audiovisually used” as such is not defined by Czech law and therefore its interpretation results in frequent inconsistencies. This thesis tries to find solution for these interpretation differences.

The fourth chapter discusses the issue of duration of protection period of audiovisual works, while comparing the previous and current legislation.

The fifth chapter is regarding the legal regulation of the copyright license agreement with a special regard to the audiovisual works issue. It deals with exclusive personal and property rights, the essential requirements of the license agreement - especially the agreement on remuneration for the license granted - options of limiting the scope of the license granted, also with the differences between exclusive and non-exclusive licenses

and differences between the assignment of the license and granting of the sublicense. This chapter also describes other statutory provisions relating to copyright license agreement.

The sixth chapter discusses the special provisions of the Copyright Act applicable to audiovisual works, namely the rebuttable legal presumption of granting license for use of audiovisual works and for use of works audiovisually used.

The seventh chapter deals with the specifics of audiovisual works or works audiovisually used created on the basis of contracts for work as they are regulated in the Copyright Act and the Commercial Code.

Finally, the eighth chapter, first theoretically discusses the possible legal consequences of unjustified interference in the copyright of audiovisual works and works audiovisually used, and secondly these possible consequences are applied to a practical example. The last section of this chapter is regarding the issue of protection of personal rights with regard to audiovisual works.

The conclusion contains a brief summary of the whole thesis.

Klíčová slova / Key words

audiovizuální díla / audiovisual works

díla audiovizuálně užitá / “works audiovisually used”

licenční smlouva / copyright license agreement

